

ב"ה

פארברענגען עם הרבי

התוועדות
יו"ד שבט ה'תשמ"ב

פארהיינעטעם עם חרבי

Published and Copyrighted by
VAAD TALMIDEI HATMIMIM HAOLAMI
770 Eastern Parkway, Brooklyn N.Y. 11213
Tel: (718) 771-9674
Email: Vaad@VaadHatmimim.org
5778 - 2018

פתח דבר

כהמשך לפרויקט "פארברענגען חודשי עם הרבי" בשנה זו (על ידי "ועד תלמידי התמימים העולמי" וחברת JEM), שמידי חודש בחודשו יזכו תלמידי התמימים ואנ"ש בכל רחבי תבל להשתתף ב"פארברענגען עם הרבי" בבחינת "יהא רואה בעל השמועה כאילו עומד כנגדו" -

נצפה יחד בסרט-צילום מהתוועדות יו"ד שבט ה'תשמ"ב.

בקלטת זו נערכו כל השיחות ממהלך ההתוועדות עם תרגום מילולי ע"ג המסך.

התרגום המופיע על גבי המסך, נערך בצורה מילולית באידיש, בלה"ק, באנגלית, צרפתית, רוסית וספרדית - מתוך השתדלות להיצמד ככל האפשר ל"לשון הרב", למעט מקרים בודדים בהם נעשה תרגום ענייני יותר, להבנת הענין לאשורו.

כבכל חודש, בנוסף לוידיו - מצורף גם קובץ זה היוצא לאור כדי לשמש כעזר וכסיוע להכנת תוכן ההתוועדות מראש, ובו 'הנחה' מכל ההתוועדות בלשון-הקודש - תורגם ונערך ע"י חברי המערכת.

בנוסף לקובץ זה יצאו גם קבצים נוספים: (א) רשימה מילולית באידיש מדברי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות. (ב) בתרגום לאנגלית (באדיבות חברת JEM Sichos in English).

ויה"ר אשר בזכות ה'קאץ' בלימוד תורת רבינו, ובפרט באופן ש"רואה בעיניו ממש את המשלח, נשיא דורנו, שנותן לפניו היום שליחות זו", נזכה במהרה לקיום היעוד ד"תורה חדשה מאתי תצא", ונזכה לחזות באור פני מלך חיים, ולהשתתף בגשמיות ובמוחש בעוד פארברענגען עם הרבי, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ועד תלמידי התמימים העולמי

כ"ח טבת ה'תשע"ח

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשמ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחותי כלה", וידוע המשך המאמרים שבעל ההילולא נתן בכדי ללמדו ביו"ד שבט בפעם הראשונה, באותה שבת, ולאחר מכן ביו"ד שבט בפרט בשנים הבאות לאחרי זה.

ומתחיל שם במה שמובא במדרש שיר השירים, "לגני לגנוני", מקום שהיה מקומי בתחילה. ש"שכינה בתחתונים היתה", ולאחר מכן על ידי מעשים בלתי רצויים, עלתה למעלה, עד שעמדו הז' צדיקים והורידו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה, שהוא היה השביעי שבהם "וכל השביעין חביבין", והוריד את השכינה ל"גני", לארץ הלזו התחתונה שאין תחתון למטה הימנה.

ולאחר מכן ההמשכה נעשית על ידי "וישכנו לעד עליה", על ידי "ועמך כולם צדיקים", שלכל אחד מהם הרי יש את ה"תורה צוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב", הוא משכין "לעד עליה" את השכינה שקודם היתה בתחתונים, הוא משכין אותה מחדש שתהיה באופן של "לעד", בתמידות ובנצחיות "עליה" - להמשיכה בחזרה בתחתונים.

ואף-על-פי שזה נקרא "אסתלק יקרא דקודשא בריך הוא", בדוגמא לכפי שיום ההילולא נקרא "הסתלקות", זהו - כפי שמבאר מיד בתחילת ההמשך, מכיון שזה גילוי והשראה בכזה אופן מכיון שזה גילוי והשראה בכזה אופן שאינו מצומצם, מוגבל ומדוד בכלים, ולכן הוא נקרא "אסתלק יקרא דקודשא בריך הוא בכולהו עלמין" - מצד העילוי והמעלה שבדבר.

אולם צריכים שהיא תשרה גם בדברים תחתונים שנמצאים בעולם הזה התחתון, ובכדי לפעול "וישכנו לעד עליה" ישנו את הציווי של "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - שלוקחים מהי"ג ומהט"ו דברים גשמיים של עולם הזה התחתון, ועושים מהם מקדש עליו אומרים "ושכנתי", "מקדש דאיקרי משכן" ו"משכן דאיקרי מקדש", על ידי כך שישנו את ה"בתוכם" - בתוך כל אחד ואחד, שהקב"ה שוכן בלבו של כל אחד ואחד מישראל, של "כל נדיב לבו יביאה" את הי"ג והט"ו דברים.

וממשיך שעיקר המשכן היו הקרשים, "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" - ענין הקרשים, וכפי שמבאר לאחרי זה, שלוקחים מה"עצי שטים", שהם גם מלשון שטות, ו"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", משום שיהודי אינו שייך לעשות חס ושלום איזה ענין שאינו כרצון הבורא, ובלשון הזהר "ונפש כי תחטא", אפילו שזהו רק "תחטא", ענין של שוגג - אומר על כך הזהר "תוהא":

כיצד יכול להיות בשעה ש"לא יאונה לצדיק כל און", שיהיה אצלו ענין של "תחטא" - זהו ענין שמעורר תמיהה בתורת אמת ובתורת חיים.

אזי לוקחים מהעצי שטים, והופכים אותם - הופכים את השטות הקשורה עם שקר העולם, משום שאף-על-פי ש"ואמת הוי' לעולם" כפי שמובא ברמב"ם בתחילתו, בהלכות יסודי התורה, בפרק ראשון שבו - אולם זהו באופן של העלם והסתור, וצריך האדם להתבונן - "כיצד יבוא לאהבתו וליראתו" על ידי שהוא מתבונן בחכמתו, ולאחר מכן גם יבין זאת "בדעתו" - כללות הענין של חב"ד, בכדי לגלות את האמת של ההעלם והסתור.

לוקח הוא מההיפך של "אמת הוי' לעולם" - מהשקר - ועושה ממנו "קרש", וביחד נעשים הם "קרשים עומדים", בדוגמת מלאכים עומדים, כפי שהמדרש מביא ומדמה את הענין של "שרפים עומדים ממעל לו" עם "קרשים עומדים", ולא עוד אלא בהוספה, "מהלכים בין העומדים", על ידי כך שישנו את ה"ועשית", ועושים זאת באופן של "אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו", זה נפעל בהוספה, עד להוספה שלא בערך ובאין ערוך, עד להמשכה של "ושכנתי" - שלמעלה מכל מדידה והגבלה, כאמור לעיל הענין שמובא במדרש שמכנה זאת בלשון "גנוני", שזו דירה, שבדירה זו נמצא הוא בכל מהותו ועצמותו.

ובלשון - שאף-על-פי שה"שמים ושמי השמים לא יכלכלוך" אזי "אף כי הבית הזה" בלשון ניהותא, שדוקא ב"בית הזה", נפעל "ושכנתי בתוכם" בלב כל אחד מישראל, ועל ידי "נדיב לבו" - זה נמשך גם ב"משכן דאיקרי מקדש", עד למקדש כפשוטו, בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש על ידי משיח צדקנו.

ובכדי להפוך את השיטים דלעומת זה, שיהפכו להיות שטות דקדושה - למעלה ממדידה והגבלה; שמ"שקר" העולם יהיה "קרשים עומדים", ו"קרשים עומדים" באופן שהם הופכים להיות "מהלכים בין העומדים" - זקוקים לכך לענין של מלחמה, ומלחמה מעוררת - בכדי לנצח במלחמה צריכים לעורר את עצם הנפש, שאז דבר בטוח שהוא ינצח.

ועל-דרך-זה הוא גם בהוי' אלקי צבאות, שנקרא בשם "צבאות" על שם שעושה מלחמה, כפי שמובא במדרש, זה מעורר גם את ה"נצח ישראל לא ישקר", את ההיפך

של שקר העולם, והוא מביא למטה את הנצחון במלחמה, שנפעל באמצעות "צבאות הוי", שזה היה שמם של עם ישראל בצאתם מארץ מצרים, מהגלות הראשונה.

ומאז והלאה כל יהודי וכל היהודים נקראים יוצאי צבא בישראל - "נבראתי לשמש את קוני" דוקא בעולם הזה התחתון, על ידי כך שיהודי מאיר את חושך העולם, על ידי כך שהוא מנצח במלחמה נגד החושך, וההעלם והסתור.

ואז, כפי שרואים במלך - "מלכותא דארעא", שמבזבז הוא אפילו אוצרות עצמו וגם אוצרות אבותיו, שאינו משתמש בהם עבור צרכיו סתם - אולם הוא משתמש בהם באופן של בזבזו עבור נצחון המלחמה, על ידי שהוא נותן את האוצרות לאנשי המלחמה - ל"צבאות השם", שאוצר הוי' הוא היראת שמים שבאדם, כפי שמובא בהמשך המאמר, ועד לענין האוצר כפשוטו - "הקב"ה עוזרו", אופן כזה של עזר, שהוא מנצח במלחמה, עד לאופן של "פדה בשלום", כמבואר בארוכה בכמה מקומות אמיתית הענין של "פדה בשלום", שכך תהיה הגאולה מגלות זו האחרונה, גאולה בשלימות, ולא יצטרכו אפילו ל"מקרב ליי" - אלא תהיה פדיה בשלום, פדיה אמיתית - שלמה שמו ושלום יהיה בימיו, ועוד יותר, כפי שתהיה בביאת משיח צדקנו.

ובכדי לבאר מה הם האוצרות למעלה, שמכך יובן גם כיצד הם למטה - מובא בפרק י"ב, שמכוון לשנה ה"ב בשנת העשרים בפעם השנייה. שהרי כללות ההמשך הינו עשרים פרקים, וכל שנה ושנה מתאימה לפרק אחד, ולאחר מכן מתחיל העשרים בפעם השנייה.

ויש לומר, שהן ב' אותיות כ"ף שהן שייכות - האותיות הכפולות - לגאולה, שהן שייכות - האותיות הכפולות - לגאולה, אזי מבאר בפרק י"ב בפעם השנייה, על-דרך כפי שהתבאר בפעם הראשונה, שענין ה"אוצר" הוא, מיוסד על מאמר הזהר ש"אור אין סוף" הוא "למטה מטה עד אין תכלית ולמעלה מעלה עד אין קץ", שה"למעלה מעלה עד אין קץ", כפי שהוא ממשיך, זהו ענין ה"אוצר".

ובכדי להבין את גודל הענין והעילוי של האוצר - מתחיל הוא לבאר את גודל המעלה והעילוי שישנו ב"למטה מטה עד אין תכלית", שמכך מובן במכל-שכן העילוי שישנו ב"למעלה מעלה", שזהו ענין ה"אוצר".

והוא מסביר בזה, שפירוש השם "אור אין סוף" כמובן בפשטות מכמה מקומות, וגם בעץ חיים בו מובא שבתחילה היה "אור אין סוף ממלא כל מקום החלל", שאין הפירוש כפי שהוא במקומות אחרים - שהוא האור שבא מאין-סוף, אלא כאן הפירוש הוא "אור אין סוף" - שהאור עצמו הוא "אין סוף".

ואף-על-פי שהאור הוא רק אור והארה - אולם אור ענינו הוא שהוא "מעין המאור", והמאור הוא אין סוף בשלימותו, ועוד למעלה מזה, למעלה מכל הגדרים וההגבלות של "סוף" ו"תחילה" - וכן הוא גם באור שנקרא "אין-סוף".

אולם כיצד יורד הוא "למטה מטה"?

לשם כך זקוקים לצמצום, ודוקא על ידי צמצום זה יכולה להיות מציאות המטה, ואף-על-פי-כן נשאר האור אין סוף כפי שהוא "למטה מטה" באופן של בלי גבול, כפי שמבאר בפרטיות בפרק זה.

שמכך גם מובן, ובפרט לפי התחלת ההמשך, שה"למטה מטה" הוא "לגנוני", שאף-על-פי שזה נמשך על-ידי הצמצום - דוקא שם הוא ה"לגנוני" של עצמות ומהות, שנעלה עוד יותר מ"אין-סוף", וזה נפעל דוקא על-ידי מעשינו ועבודתינו בעולמות שנבראו על-ידי הצמצום, עד לעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה הימנו.

שזה הרי מיוסד על כללות הענין שמובא בכתבי האריז"ל - בעץ חיים בתחילתו ועל-דרך-זה במבוא שערים ובאוצרות חיים ובכמה מקומות, שבתחילה היה ה"אור עליון פשוט" ממלא את כל החלל, ה"אין-סוף" מלא את החלל, ולא היה מקום למציאות העולמות, והיה צריך להיות ענין הצמצום, בכדי שיהיה מקום אליו יוכל הקו להימשך על-ידי הצמצום, ועל ידו נפעל כל סדר ההשתלשלות.

ודוקא שם מאחדים זאת עם עצמות ומהות, כאמור - על-ידי הנצחון נעשה ה"וישכנו לעד עליה" והענין של "לגנוני", שנמצא בעצמות ומהות.

ויש לקשר זה עם המאמר הידוע, שנשיא דורנו, בעל ההילולא מביא בשם האדמו"ר הזקן על הפסוק "מי כהוי" אלקינו בכל קראנו אליו", ומובא בפרדס בשם הספרי: "אליו ולא למדותיו". מביא אדמו"ר הזקן את פירוש הבעל-שם-טוב בזה. אולם לאחר מכן הוא ממשיך; "ופירוש הפשוט" - דברי אדמו"ר הזקן - שהכוונה היא למעלה מאורות וכלים, ואפילו למעלה מהאורות כפי שהם בפני עצמם, והכוונה היא - לעצמות ומהות, שזהו ענין התפילה של כל אחד ואחת מישראל שהוא מתפלל "אליו ולא למדותיו", הוא מתפלל לעצמות ומהות.

שזה גם קשור בזה שהבעל-שם-טוב מבאר, כמוכא בכתר שם טוב, ש"עשה הקב"ה כמה צמצומים בכמה עולמות" בכדי שלאחר מכן יהודי על ידי עבודתו יוכל להיות באחדות ודבר אחד עם הקב"ה, שהוא זה ש"עשה כמה צמצומים".

שמכך מובן, שהם נעשים דבר אחד, שנעלה עוד יותר מכל ענין הצמצומים ומכל המקומות בהם שייך ענין הצמצום או שעל-כל-פנים יש לשלול מהם את ענין הצמצום.

שזה גם מתאים עם התוכן של התחלת ספרי ה"מגיד", שהן ספרו "לקוטי אמרים" והן ספרו "אור תורה" פותחים ומיד בתחילתם; שעם ישראל והקב"ה הינם בדוגמא לאב שצמצם עצמו עד שהוא משפיל את עצמו ומשתעשע ומשחק עם הבן.

שמוכן גם בפשטות, שהכוונה כאן היא ללמעלה מכל עניני גילויים, וכפי שרואים באהבה עצמית של אב לבנו, שזהו ענין עצמי; ומדוע זה כך למטה? - מכיון שכך זה למעלה, ומשם "נשתלשלו מהן".

וזה גם מה שמצינו בתפילת האדמו"ר הזקן, ובהקדמה - כפי שמבואר בשער היחוד של האדמו"ר האמצעי, על "מי לי בשמים", שהכוונה היא על אור הסובב שלפני הצמצום, והאדמו"ר הזקן בתפילתו היה אומר, כפי שמובא במצות התפילה בספר המצוות של ה"צמח צדק", ש"מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ", ש"איני רוצה את הגן עדן שלך וכו'", שזה כולל - לפי פירוש בספר היחוד - גם את הענינים שלפני הצמצום, וכפי שסיים בתפילתו "רוצה אני אותך בעצמך" - עצמות ומהות.

שזהו כמדובר, ב"אליו ולא למדותיו" לפי פירוש האדמו"ר הזקן, שהכוונה היא לעצמות ומהות.

וזהו גם מה שמבואר במאמרים של הרבי מהר"ש בכמה מקומות, ובפרט במאמרים של שנת תרכ"ז, שמובא שם מאמר האדמו"ר הזקן "להבין ענין אור אין סוף", שזה הרי קשור עם הענין המבואר בפרק זה, עם הוספות, הערות וציונים מה"צמח צדק" ומהרבי מהר"ש, ובמאמר של אותה שנה בדיבור המתחיל "נפתלי אילה שלוחה הנותן", עומד על כך שלאחר מכן מובא בלשון נקבה, ומסביר, שכל הענינים לאחר הצמצום, הם בבחינת "תש כוחו כנקבה", שלכן "את עשית" "את" חסר ה"א, לשון נקבה - "תש כוחו כנקבה", משום שזה לאחר הצמצום, וזוהי התפילה והפעולה על-ידי עבודת האדם, שההמשכה תהיה כפי שהיא לפני הצמצום, ולפני הצמצום גופא - עד לתכלית העלייה, עד למקום שהוא נעלה לגמרי מגדר של מעלה ומטה, וכתפילת האדמו"ר הזקן, כפי שהובאה בתורת הצמח צדק, ונעשית היא הוראה לכל הלומד ענין זה, שגם הוא יוכל להתאחד בזה, עד שיהיה "יחוד נפלא", שיוכל להשיג ענין זה ודרגת עבודה זו, "רוצה אני אותך בעצמך" - יחוד עם עצמות ומהות, דבר שנעשה בפועל, כאמור, באמצעות הי"ג והט"ו דברים, שהם כוללים את כל העולם כולו, על ידי מעשינו ועבודתינו בכל עניני העולם הזה התחתון, בהם פועלים שתהיה "דירה לו יתברך בתחתונים".

ושם גופא אומרים "תחתון שאין תחתון למטה הימנו", ואף-על-פי שמזכיר בפרק זה את ענין ה"צמצום" בלשון יחיד - אזי כפי שהוזכר לעיל בלשון הבעל-שם-טוב "עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות", ועל-דרך-זה מבוארים בארוכה הפרטים שבזה במאמרי הרבי הרש"ב נשמתו עדן בהמשך תרס"ו ובכמה מקומות, שישנם כמה וכמה צמצומים, ובכללות נחלקים הם לג' צמצומים:

מהמאציל לנאצלים - לעולם האצילות, לשם הוי', ולאחר מכן צמצום שני - משם הוי' לשם אלקים, ולאחר מכן צמצום שלישי משם אלקים בדוגמת "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שזהו באופן של העלם והסתר, שגם זה באופן של צמצום אזי כל הצמצומים האלה - אומר הבעל-שם-טוב - "עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות", משום שזוהי הדרך כיצד כל יהודי וכל היהודים מתאחדים עם הקב"ה, עד שנעשית אחדות, עד לאחדות שלא שייך לחלק ביניהם.

ודבר זה נעשה על ידי מעשינו ועבודתינו, ובפרטיות, כפי שמבאר לאחר מכן בפרקים שלאחרי זה, שמנצלים את האוצרות שמלך מלכי המלכים הקב"ה נותן לכל יהודי, שכל יהודי הוא הרי חלק מ"צבאות הוי'", והוא ממלא את תפקידו ומנצח במלחמה, ביחד עם האוצרות, ומיד באה הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", ובעיקר - זהו דוקא ב"לגנוני", "למקום שהיה עיקרי בתחילה", בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה הימנו, במהרה בימינו ממש, בבית המקדש, בארץ הקודש, "אשר תמיד עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", נשמות בגופים, וביחד עם "כספם וזהבם אתם" ברוחניות, וביחד עם "כספם וזהבם אתם" בגשמיות - בני חיי ומזונא רוויחא.

ואין ענין יוצא מידי פשוטו, שהולכים בקרוב ממש בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", לארץ הקודש, וב"שמחת עולם על ראשם", ובמהרה בימינו ממש.

ניגנו את הניגון "רועה ישראל", תוך כדי שכ"ק אד"ש עונה "לחיים ולברכה". בהמשך עודד כ"ק אד"ש את הנגינה.

בס"ד. שיחת יו"ד שבט, ה'תשמ"ב.

הנחה פרטית בלתי מוגה

א. כפי שכבר דובר כמה פעמים, אולם זה נוגע שוב בכל פעם, בכדי לתרץ שאלה שיכולה להתעורר אצל רבים מהמשתתפים, אחזור, על-כל-פנים בקיצור, על נקודת הביאור בזה.

התאספנו כאן, אכן במקום קדוש, במקום בו מתפללים לקב"ה "כעבדא קמיה מריה", ובמקום בו מתקיימים שיעורים שלומדים תורה ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד", שעל ידה מתאחדים עם הקב"ה, עד שתורת-אמת אומרת ש"כולא חד" - אף-על-פי-כן, הרי אין מתכנסים בכל יום ובכל שעה באופן כזה ובקנה מדה שכזה.

והסיבה שהדבר נעשה "ברוב עם הדרת מלך", מלכו של עולם, קשור במאורע שהתרחש לפני כמה עשרות שנים לפני שלושים ושתים שנה.

שבכלל זהו משך זמן ארוך, על-אחת-כמה-וכמה כבשנים האחרונות, ובפרט השלושים ושתים שנה, שהיו "עשירים" בכאלה אירועים שבזמנים רגילים היו צריכים להתפרס על הרבה יותר שנים, וכפי שראינו את השינויים, וההתרחשויות שהיו במשך הזמן הזה, הן השינויים לטוב, והן השינויים בכיוון ההפכי.

שבזמנים רגילים היו אורכים הרבה יותר זמן, וכאן הם אירעו במשך זמן - לפי ערך המאורעות - הרבה יותר קצר, שזה מרחיק לכאורה את הזמן, את היום - הערב הזה, בו התאספנו, מהזמן בו אירע האירוע.

אף-על-פי-כן, רואים אנו שהאירוע משך אנשים מחוגים שונים בישראל.

והרי עם ישראל נקרא "עם חכם ונבון", והכל יודעים שהאירוע קשור במאורע שהתרחש בעבר, וכפי שהוזכר לעיל - בעבר שלכאורה שונה לחלוטין ממצב ההווה כעת.

אף-על-פי-כן באים, ברצון טוב ובטוב לבב, להשתתף וליטול חלק בזה, מבלי הבט על העדר הנוחות והקשיים השונים הכרוכים בזה.

וכאמור, מדובר על "עם חכם ונבון", ואף-על-פי-כן הם עושים זאת, כפי שרואים בפועל.

ואדרבה - משנה לשנה, הכמות הולכת וגדלה.

וכאשר נוספת בבני אדם וביהודים בכמות - נוספת גם באיכות, כמדובר כמה פעמים, ובפרט כפי שגם הובא בהלכה; "ברוב עם הדרת מלך", שאין זה רק כאשר ישנו חילוק בין תשעה אנשים לבין עשרה אנשים, שדוקא אז הופכים הם ל"עדה קדושה", אלא אפילו החילוק בין עשרה לאחד עשר, והחילוק בין מאה ומאה ואחד, והחילוק בין אלף לאלף ואחד, ורבבה ורבבה ואחד - אזי גם בזה קיים הענין והחיוב והזכות של "ברוב עם", אף-על-פי שלכאורה מה יתנוסף כאשר יתווספו אחד או שניים, בשעה שבלאו הכי ישנה את השלימות של מנין, השלימות של מאה, השלימות של אלף, והשלימות של רבבה, כפי שהמשנה מפרטת את החילוקים לדעת ר' יוסי בנוגע לנוסח ברכת המזון.

ואף-על-פי-כן אומרים, שכאשר ישנה רבבה ונוסף עוד אחד - זה מוסיף עוד יותר ב"הדרת מלך", וכאשר נוספים עוד שניים - זה יוסיף עוד יותר ב"הדרת מלך".

אזי מובן מכך, שכאשר נוספת בכמות - נוספת בדרך ממילא גם באיכות. והביאור בזה בפשטות, עובדה זו עצמה שאנו רואים שהענין מושך, ועובדה זו עצמה שרואים שמזמן לזמן - משנה לשנה, הדבר מושך יותר - הרי זה עצמו הוכחה - הוכחה אמיתית, שאין זה ענין שבעבר, אלא ענין של הווה.

ומכיון שזהו כזה הווה שבשנה שעברה הזמן הזה היה הווה, אך רואים שלאחר מכן התווספו עוד ועוד פירות, שזהו ענין שדרך אגב מודגש בכך שמספר ימים לאחר העשירי בשבט, מגיע חמשה עשר בשבט - ראש השנה לאילנות, אותו מקשרים עם הפסוק "כי האדם עץ השדה".

שכל אדם, ובפרט יהודי, קשור ונמשל ל"עץ השדה", וביום זה מתחיל ראש השנה לאילנות, ובפרט שלדעת בית שמאי, הוא כבר החל בראש חודש שבט.

ואז מתחילה לבצבץ לחלוחית חדשה, הכוח החדש והחוזק והחיות החדשים בכדי שהעץ יגדל עוד יותר ויצמיח יותר פירות בכמות ויותר פירות באיכות.

אזי כאמור, זו הוכחה, שזהו ענין של הווה, וזהו ענין שמבטיח שבעתיד גם יהיה יותר ממה שיש בהווה, משום ש"ילכו מחיל אל חיל", נמשיך לגדול, ונמשיך להצמיח כמה שיותר פירות, וכאשר נשאלת השאלה, "היתכן?" כיצד אפשר לומר דבר כזה, בה בשעה שרואים שתורת אמת קובעת שכאשר כותבים

בשטר את התאריך של שנה זו, יש להוסיף במנין השנים שלושים ושתיים שנים נוספות על המנין המופיע בשטר שנכתב בשנה ההיא, מכך ברור לכאורה שזה שייך לעבר?

והמענה, שהדבר תלוי במה נעשה באותן שנים שחלפו.

וגם תלוי באיזה סוג אדם מדובר, ובאיזה סוג פעולות מדובר.

בדוגמת הכתוב "יין ישן דעת זקנים נוחה הימנו":

שישנם דברים שכאשר מתווספת להם עוד שנה, לא זו בלבד שאינם נחלשים, חס ושלום, או שנעשים פעילים פחות, חס ושלום, אלא אדרבה - ככל שהדבר נעשה "ישן" בשנה נוספת, אזי הענין של "זרעו בחיים" מתחזק וגדל עוד יותר, בין בכמות ובין באיכות.

על-אחת-כמה-וכמה שעברו שנים רבות, וכאן מדובר באדם שתפקידו ושליחותו, שאותם מילא בפועל, היו להפיח "חיים" בכל אדם שפגש - "חיים" ברוחניות, ו"חיים" בגשמיות.

וכידוע בענין הפעולות שעשה - עד לאופן של מסירות נפש, אם היה צורך בכך - עד לאופן של מסירות נפש, אם היה צורך בכך - לסייע לכל אדם שהיה בידו לסייע לו, בין ברוחניות ובין בגשמיות.

הוא חינך את כל אלו שהיה בידו להגיע אליהם, שגם הם יהיו בבחינת "זרעו בחיים" - שהם יתעסקו בהפצת "חיים", הפצת "חיים", ברוחניות ובגשמיות, בסביבתם, החל בהם עצמם, ושלא יסתפקו במעמד ומצב אליו כבר הגיעו, אלא יתמידו בצמיחתם, כעץ השדה שעושה פירות ופירי פירות.

וכך השפיע והעמיד דורות של תלמידים ותלמידי תלמידיו, שיתעסקו אף הם "בחיים" - להחיות את עצמם וסביבתם, ובאופן של "נרות להאיר" ו"טופח על מנת להטפוח", להחיות את האדם עמו באים במגע, באופן כזה שלאחר מכן הוא יגלה בקרבו את ה"שליח" בכדי להחיות עוד יותר את האנשים שבסביבתו.

אם כן, הענין עליו דובר הוא בדיוק להפך:

עם כל שנה נוספת שעוברת, אין פירוש הדבר, כאמור, שהענין מזקין חס ושלום, ובמילא - נחלש, אלא שככל ש"זרעו" מתבגר, נעשה הוא חכם יותר, ירא שמים יותר, לומד יותר תורה ומקיים עוד מעשים טובים, ובמילא מתקיים בו "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים".

וכאשר יש בידו "מאתיים", אזי דורש הוא, ועושה כל התלוי בו להשיג "ארבע מאות".

ואם כן, כאשר עוברת שנה ועוד שנה, הענין מתחזק ומקבל תוספת חיות, וצומח בהתמדה, בכמות ובאיכות.

עד שיש בזה את ההבטחה שכאשר האדם פועל למטה נותן הקב"ה מלמעלה במדה טובה, מדה כנגד מדה, אבל כמה פעמים ככה, במדה הרבה יותר גדולה, בין בכמות בין באיכות.

עד שמתקיים הענין כלשון חכמינו ז"ל - שביטאו מושכלות עמוקות ביותר במילים ספורות ממש - - שביטאו מושכלות עמוקות ביותר במילים ספורות ממש - "יגעת ומצאת", שכאשר עמלים באמת, אזי משיגים לא רק את מה שעמלו עליו, אזי משיגים לא רק את מה שעמלו עליו, שאז לא היתה צריכה להיות כתובה הלשון "ומצאת", אלא "והשגת" או "וקבלת" וכיוצא בזה - כתובה הלשון "ומצאת" - שמוצאים הרבה יותר מהצפי ביחס ליגיעה שהושקעה.

ואז נזכה על ידי כל המעשים הטובים ועל ידי לימוד התורה, הנעשים באופן של "ילכו מחיל את חיל", וכאשר גדל האדם ביום אחד, נוסף לו עוד יום שממולא במעשים טובים, בלימוד התורה וקיום המצוות.

עד שזה מביא באופן של "אחישנה", את ה"ומלאה הארץ דעה את הוי'", ש"מתמלאים" הימים של כל אחד, ומתמלאות בכל העולם "דעה את הוי'", הידיעה וההתקשרות, וההתאחדות עם אלוקות, על ידי כך שממלאים את השליחות "אתם קרויין אדם", על שם אדמה לעליון, וכל אחד עושה כל אשר ביכולתו "מה הוא חנון אף אתה חנון", "לדבקה בו", "מה הוא רחום אף אתה רחום", עשיית מעשים טובים, כולל מעשים טובים עבור הנשמה על ידי התעלות ביהדות עוד ועוד, והמעשה הוא העיקר, לימוד התורה במעשה בפועל, וקיום המצוות בהידור במעשה בפועל.

וזה מזרז עוד יותר את ה"והקיצו ורגנו שוכני עפר", והוא בתוכם, את ענין תחיית המתים, שכפי שמובא בזה שיהיה בזה עצמו הקודם קודם יותר, שההתחלה תהיה בצדיק עולם ונשיאי עולם - נשיאי ישראל האמיתיים, כפי שמובן גם מדברי הגמרא שמשה ואהרן עמהם, שבסמיכות לבניית בית המקדש השלישי, שיהיה בתחילת הגאולה האמיתית והשלימה על ידי "בנה בית

המקדש", כפי שנפסק ברמב"ם - יהיה מיד הענין של "משה ואהרן עמהם", והם יורו את פרטי העבודה בהם חסרה עדיין בהירות כיצד יש לעשותם, כפי שהגמרא והתוספות מביאים.

ובכדי לזרז זאת עוד יותר, ולעשות זאת באופן של שירה ושמחה, כשיעור היומי בחומש, על פי תקנת בעל ההילולא, כפי שיתבאר לקמן; אזי כל מעשה טוב אחד, וכל דיבור טוב אחד, וכל מחשבה אחת טובה - ואפילו ההחלטות הטובות בזה, שכאשר מחליטים אותן בתוקף המתאים, שכאשר מחליטים אותן בתוקף המתאים, בוודאי יתקיימו בפועל, במחשבה, דיבור ומעשה, הן בנוגע לאדם עצמו, והן בנוגע לפעולה על כל אלו שהם "זרעו" - ה"מקבלים" שלו, תלמידיו ומושפעי, שהם יהיו "בחיים" ויהיו מקור להפצת חיות אמיתית בסביבה כולה - וכל אלה מביאים, כאמור, באופן של "מיד", באופן של "אחישנה", את קיום הכתוב "הקיצו ורגנו שוכני עפר", והוא בתוכם, ובכך מביאים את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, וכאמור - במהרה בימינו ממש.

שיחה ב:

הוזכר לעיל, מיוסד על מאמר חז"ל, שאם "זרעו בחיים" אזי "אף הוא בחיים", ומה התוסף אצלו?

התוסף אצלו עשרות שנים בהן הוא התקדם "מחיל אל חיל".

וישנו דיוק; הלשון "זרעו בחיים" היא הרי לשון שהובאה בתורת אמת, אזי היא מדויקת בכל הפרטים ופרטי הפרטים.

רואים במוחש, שכאשר אדם חי באמת, אין הפירוש, שראשו חי, והלב ישן, חס ושלום, ועל-דרך-זה כאשר חלק מהאברים חיים, ושאר החלקים "ישנים", או על-כל-פנים אין הם חיים כפי שצריך, לא זהו הענין של "זרעו בחיים".

וכפי שנצטוונו בתורתנו - תורת חיים, שהפירוש של "תורת חיים" הוא - הוראה תמידית בחיי היום יום, שהעבודה צריכה להיות באופן של "תמים תהיה", ובאופן של "ונשמרתם לנפשותיכם", שכל האברים וכל הגידים, שזה כולל את כל היכולות שהקב"ה נתן לאדם, כל אחד מהם וכולם יחד צריכים להיות באופן של חיות אמיתית.

שחיות אמיתית היא, כאמור לעיל, כשאינ עומדים על המקום, אלא נמצאים בצמיחה ובהתעלות תמידית.

שזהו הסימן של "עץ השדה", שהוא צומח מקטנות לגדלות, וגם לאחר שמגיע לגדלות ראשונה, הרי הוא ממשיך לצמוח לגדלות גדולה יותר.

וכפי שרואים, ובפרט במדינה זו, שישנם עצים שהיו קיימים עוד בזמן מתן תורה, ואף-על-פי-כן מצמיחים הם גם עתה פירות ועלים וכיוצא-בזה.

על-אחת-כמה-וכמה, שאם זה כך במין הצומח, שכך צריך להיות במין החי ובמין המדבר, ובוודאי שכך צריך להיות ב"אדם" - "אתם" - "אדמה לעליון", אצל יהודים מהם נדרש שיהיו "עם חכם ונבון" בחיי היום יום, לא רק בזמן מיוחד, במקרה מיוחד, אלא בחיי היום יום.

וכאמור - באופן של "תמים תהיה", לא חס ושלום בעל מום - רמ"ז מאבריו חיים ופעילים, ואבר אחד ישן ואינו פעיל במילוי תפקידו של האבר.

ובפרט כפי שרואים בפועל, שאימתי יכול הראש לפעול במלוא הכוח - כאשר כל אחד מהאברים חי ופועל במקומו, וממלא את התפקיד שאבר זה

צריך למלא כאבר פרטי, וממלא את התפקיד שאבר זה צריך למלא כאבר פרטי, דוקא אז האברים הכלליים, כהמוח והלב, יכולים למלא את תפקידם בשלימות, בכל החיות ובשלימות - כאשר כל אבריו הינם בחיים.

וזהו גם, כפי שמצינו שכל ענין משתקף בדין ובהלכה ב"תורת חיים", משום שעליה להיות "תורה אור" - להאיר ליהודי את דרכו בחיי היום יום שלו בכל הפרטים.

ישנו דין שמובא בשולחן ערוך; "כל מעשיך יהיו לשם שמים".

לאחר שלומדים בסימנים הרבים שלפני זה כיצד אדם מישראל צריך לכוון לשם שמים ולעמוד "כעבדא קמיה מריה" מיד בקומו משנתו - בהתחלת שולחן ערוך בחלק אורח חיים - ולאחר מכן בשעת התפילה, ולאחר מכן בשעה ש"הולך מבית הכנסת לבית המדרש", בזמן לימוד התורה - לאחר מכן, סימנים רבים לאחר זה, ניתנת הוראה כללית, ה"סך הכל" - ש"כל מעשיך" צריכים להיות "לשם שמים", ו"בכל דרכיך דעהו"!

שהם אכן נקראים "מעשיך"; אי אפשר לומר לו שהיא מצות עשה מהתורה או מדרבנן, או על-כל-פנים מנהג ישראל.

מכיון שהם "מעשיך", ניתן הדבר לרשותו, כך שיעשה את המעשה הזה, ו"בכל דרכיך" - שילך בדרך זו, אולם ברור הדבר שישנה כוונה ותכלית ותועלת בזה.

והתועלת בזה קשורה לתכלית לשמה נברא כל אדם, כדברי המשנה, "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני", - הוא נברא "לכבודו", "לשם שמים".

ומאחר שהוא נברא באופן שיש לו "מעשיך" ו"דרכיך" - באופן שיש לו "מעשיך" ו"דרכיך" - עליו לוודא שגם הם יהיו חדורים באותה שליחות, באותו "שימוש לקונו", אף-על-פי שכאמור, לכאורה הם דברי הרשות - "מעשיך" ו"דרכיך".

וכאמור, כפי שרואים ב"מעשה רב" בפועל, אימתי מתקיים בשלימות מילוי תפקידו העיקרי?

או כדוגמא שהובאה מהגוף:

אימתי פועלים הראש והלב בשלימות?

כאשר כל אחד מאברי הגוף שלם בתפקידו, כאשר כל אחד מאברי הגוף שלם בתפקידו, אף שתפקידו שונה לגמרי מתפקיד הראש והלב.

עד שציפורני רגליו, שהן החלק הכי נחות בגשמיות ובהן יש הכי מעט חיות, בציפורניים בכלל, על-אחת-כמה-וכמה בציפורניים שברגל, כפי שרואים, שניתן לחותכן מבלי לחוש דבר - עד-כדי-כך החיות שבהן בצמצום, אולם גם הצמצום הזה צריך להיות במדה המלאה, אולם גם הצמצום הזה צריך להיות במדה המלאה מלא בחיות, שלכן גידול הציפורניים והשערות מהווה סימן, שהתינוק בשלימות - "בר קיימא".

על-דרך-זה מובן, כאשר התינוק גדל גם אז ישנם תפקידים שעליהם להתבצע באמצעות כל חלק בגוף, וגם באמצעות הציפורניים והשערות.

כפי שרואים במצוות נזיר, ועל-דרך-זה במצוות נטילת הציפורניים והשערות בערב שבת קודש, שאז האדם מקיים את המצוה של כבוד שבת, בהיכנסו לשבת באופן נאה, כמבואר בשולחן ערוך.

ועל-דרך-זה ברוחניות הענינים, לכל אדם ישנן יכולות שונות.

עליו לדעת, שגם כאשר הוא מקיים את תפקידו העיקרי בשלימות, אין זה פוטר אותו מכך שאת שאר תפקידיו ימלא באופן של "מהיכי תיתי", רק כדי לצאת ידי חובה וכיוצא בזה.

מורה לו התורה, ש"כל מעשיך לשם שמים", במה תלוי הדבר שה"שמים" יהיו כדבעי?

לשם כך צריך יהודי - אדם - כאן למטה לנהוג באופן ש"מעשיך" יתמכו ויביאו להוספה בקידוש ה', בענין של "שם שמים" ובענין של "דעהו".

מכך גם מובן, שאלה שעסקם אינו רק עם יהודים, אלא גם עם אינם-יהודים, או שתפקידם הוא כזה שעסקם הוא בעיקר עם אינם-יהודים, או שעסקם הוא בעיקר עם אנשים הנוהגים שלא כרצוי - על כל אחד מהם מוטלת שליחות קדושה ש"כל מעשיך לשם שמים"; שעל אלה שיש לו השפעה באיזה אופן שיהיה, עליו להשפיע עליהם שהנהגתם בעולם תהיה באופן של "לשם שמים".

ומכיון שזה נדרש ממנו, אזי דבר בטוח שניתנו לו היכולות המלאות להצליח לפעול זאת.

כמו כן, כאמור פעמים רבות, מאחר שנמצאים אנו ב"מלכות חסד", במדינה בה יכול יהודי לנהוג על פי היהדות בחיי היום יום, ואיש אינו מפריע לו, ואדרבה, מסייעים לו - מוטל עליו התפקיד לפעול בין יהודים באופן של הולך ומוסיף ואור; לא להסתפק בכך שהוא נעשה צדיק גמור - שהוא נוהג כצדיק גמור, והוא אכן צדיק גמור - אלא מוטל עליו התפקיד להשפיע, כמובא בהלכות תלמוד תורה, שחכם מחויב ללמד תורה כל אחד ואחד מישראל אליו ביכולתו להגיע.

ועל-דרך-זה גם מובן בנוגע להפצת היהדות, התורה ומצוותיה בכלל, ועל-דרך-זה בנוגע לפרט מסוים בתורה, - הצורך להתעסק ב"ישוּבו של עולם", שיהיה "לא לתהו בראה, אלא לשבת יצרה", שיהיה "לא לתהו בראה, אלא לשבת יצרה", שזה כולל גם את השבעים אומות.

אזי הדין והמצוה, כאמור פעמים רבות, שעל היהודי לעשות כל התלוי בו להביא לקיום כל המצוות הקשורות ל"ישוּבו של עולם" - ו"לשבת יצרה", שכולן נכללות בשבעת הסוגים הכלליים של שבע מצוות בני נח עם כל סעיפיהם.

וזאת - בהדגשה, שאין זה דבר שצריך להתחיל ב"נשמע" ולאחר מכן "נעשה"; שתחילה יבין זאת בשכלו - הבן-נח - ורק לאחר מכן יקיים את הציווי "לא תגנוב", "לא תגזול" וכיוצא בזה - אלא שעליו לקיים זאת, בדיוק כמו שיהודי מקיים את שאר המצוות - תרי"ג המצוות, בהקדמת "נעשה" ל"נשמע" - כך צריך הבן-נח לקיים זאת, משום שכך הקב"ה מסר על ידי משה, ולאחר מכן "מורשה קהלת יעקב" - על כל יהודי הוטלה השליחות - עד מקום שידו מגעת להפיץ ולהשפיע על סביבתו שיקויים בה "לשבת יצרה", בהדגישו; שזהו ציווי מאת בורא העולם ומנהיגו, שהוא היחיד היודע בשלימות מהו הטוב האמיתי עבור כל אדם ועבור כל בני האדם, ובכל עניניהם, והוא לא הניח להם לגשש באפילה, אלא העניק להם "תורה אור", ובה הורה את כל המצוות וההוראות, כולל גם שבע המצוות של "לשבת יצרה", עד שלכל פרט בהנהגת בן-נח אפשר למצוא הלכה ברורה כיצד עליו לנהוג במעמד ומצב מסוים.

עד כדי כך שהתורה פוסקת ש"דינא דמלכותא דינא":

גם כאשר מדובר על "מלכותא" של אומות העולם, ניתן לדבר תוקף של דין בשולחן ערוך; כשהוא "דינא דמלכותא", זה הופך לדין בשולחן ערוך, משום שאין זה פוגע ואין זה מפריע חס ושלום ללימוד התורה וקיום מצוותיה,

ואדרבה - הדבר אף מסייע בזה, משום שהוא מוסיף מנוחה בעולם ושלום בעולם, "ודרשו את שלום העיר . . והתפללו בעדה . . כי בשלומה יהיה לכם שלום".

יש להפיץ זאת בכל העולם כולו, וגם זה נכלל בשליחותו, ובפרט - שיתעסק בזה גם בהקדמת "נעשה" ל"נשמע", הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לאלו שביכולתו להשפיע עליהם, בהראותו להם דוגמא חיה, יחד עם "דברים היוצאים מן הלב", דיבור באופן כזה שהוא בבחינת "נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם".

ואז יגדל ענין הצדק והיושר בעולם כולו, שמביא גם לשלום אמיתי בעולם, שלום של קיימא.

ועל-ידי-זה, כפי שנאמר בנוגע לגלות הראשונה שבה היו בני ישראל - הגלות בארץ מצרים, שבה היו בני ישראל - הגלות בארץ מצרים, שעוד בהיותם שם, "במושבותם", "ולכל בני ישראל היה אור" - הם היו נתונים באור באור שהורה להם משה רבינו - נשיא אותו דור, ה"רעיא מהימנא" של אותו הדור, ועל-דרך-זה מורים נשיאי ישראל את הדרך לכל יהודי ולכלל ישראל כל נשיא בדורו, עד לנשיא דורנו, בעל ההילולא.

וזה היה הסימן, וזה הביא ל"ויהי בשלח פרעה את העם", כמסופר בפרשת השבוע, שפרעה מסייע לבני ישראל ללכת להר סיני לקבל את התורה, ולאחרי זה "תעבדון את האלקים על ההר הזה", ולאחרי זה - "והבאתי אתכם אל הארץ" שהיא "מורשה" לבני ישראל.

ועל-דרך-זה בכל גלות וגלות - כולל ובמיוחד, בגלות האחרונה, שהרי הגאולה מגלות זו היא גאולה שאין אחריה גלות - גאולה אמיתית, ועוד בימים האחרונים של הגלות, בהמצאנו במשטר - במעמד ומצב, שיכול להיות בו "אור במושבותם" - נוהגים אנו על-פי "תורה אור" ועל-פי "נר מצוה" בכל הכח ובכל העוצמה ובכל החיות, ואז גם בהיותנו בגלות יש "אור במושבותם".

ואנו מתכווננים לגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, ואז יקויים גם "אהפוך אל כל העמים כולם שפה ברורה", שהכינו את העמים עוד בזמן הגלות, שיעשו אף הם כל התלוי בהם "לקרוא כולם..."

לעבדו שכם אחד"; שזה יקויים בשלימותו בביאת משיח צדקנו, ועתה יש לדאוג שהם יתכוונו לכך באופן המתאים.

ובכללות, כאמור לעיל, כל אחד הופך להיות "תמים תהיה", ושלם "בכל מעשיך" ו"בכל דרכיך", משום שהוא - כהמשך הכתוב - "עם הוי' אלקיך":

הוא מתנהג לפי הציוויים של הקב"ה, וכפירוש בשולחן ערוך, ש"הוי'" הוא מלשון מהווה - שהוא עשה אותך לבריה, והוא עשה ממך מציאות, ו"אלקיך" - כל הכוחות כולם, ובעל היכולת - נותן לך כח בכל הענינים שאתה פועל, שתהפוך להיות "תמים"...

עם הוי' אלקיך", והדרך הזו מביאה ל"תמימות" - לשלימות בחייו הפרטיים כאיש פרטי, כאשר הוא ממלא את תפקידו כמשפיע וכמדריך וכמורה-דרך וכעסקן ציבורי - כל אחד ואחת לפי יכולתם.

וזה מכין אותו, וממהר ומזרז את כל העולם שסביבו, שבקרוב ממש יהיה "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", ויהיה - כמוזכר לעיל שיעור החומש היומי - "אז ישיר משה ובני ישראל", כפי שהגמרא מסבירה, "שר משה" לא נאמר, אלא "ישיר משה" - לשון עתיד, שכל נשיא ישראל, החל מ"רעיא מהימנא" - משה רבינו, וכל הנשיאים שלאחריו, שכל תלמיד חכם הרי נקרא בשם "משה", כפי שהאדמו"ר הזקן מביא את הראיות שבדבר מתורת הנגלה, על-אחת-כמה-וכמה כפי שזה מוסבר ומבואר בפנימיות התורה - ב"נשמתא דאורייתא", כפי שמוכן גם בפשטות, שהם "סמוכים איש מפי איש" ו"נשיא מפי נשיא" עד לנשיא הראשון, "ויהי בישורון מלך", ואז זה משתלשל בפועל ורואים זאת בעיני בשר, החל מ"ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" על ידי משיח צדקנו, "ותחזינה עינינו" ב"הקיצו ורננו שוכני עפר", שנראה כיצד באה השירה העשירית, ה"ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לאמר" - ונאמר זאת כל יום בתפילה, ונאמר זאת ביחד עם משה וכל ישראל מכל הדורות כולם - ביחד, ובשמחה ובטוב לבב, ובמהרה בימינו ממש.

לחיים.

שיחה ג:

כל האמור לעיל, כל מה שדובר לעיל, שייך בכל יום הילולא של יו"ד שבט, מידי שנה בשנה - זהו הצד השווה בכולם.

אולם בוודאי, שבכל ענין ישנה הוראה מיוחדת לפי פרטי הדבר שאינם שווים לשנים האחרות, ומכיון שמראים זאת לאדם - אזי כתורת הבעל-שם-טוב הידועה, אין זה חס-ושלום "לבטלה", משום ש"לא ברא הקב"ה דבר אחד בעולמו לבטלה", אלא זה בא בכדי ללמד הוראה נוספת כיצד לעבוד את ה' עוד יותר בכמות ועוד יותר טוב באיכות.

על-דרך-זה גם, כאשר ישנה קביעות מיוחדת וכאשר עבר מספר שנים מסויים לאחרי שארע המאורע בפעם הראשונה - ההילולא - אזי בוודאי שישנה בזה הוראה ממנה ניתן ללמוד לשם תכלית בריאתו, שהיא "לשמש את קונו", כמדובר לעיל.

שנה זו היא השנה השלושים ושתיים מהעשירי בשבט בשנת תש"י, שאז היתה ההילולא בפעם הראשונה.

כאשר נזכרים, שהן ל"ב שנה על-פי תורת אמת - שיחד עם זה היא גם תורת חיים - הוראה בחיים כיצד לחיות על-פי "נר מצוה ותורה אור" - בחיים הראויים לשמם, אזי אף-על-פי שלכאורה זהו רק מספר, שמספר של דברים אינו מבטא את תוכן הדבר; הוא יכול להיות שלושים ושתיים שנים, או שלושים ושניים חודשים, ימים או חפצים וכיוצא בזה - אולם כאשר מדברים על ענין שחוזר על עצמו מידי שנה בשנה אחת בשנה, אזי כאשר עוברות ל"ב שנה, בוודאי שיש בזה רמז.

כפי שמצינו כמה ענינים בתורה, ומה"מדות שהתורה נדרשת בהן", ל"ב ומ"ב מדות וכו', יש גם את ענין המספר, שממנו לומדים הלכות, כבנוגע לנזיר, ש"יהיה" בגימטריא שלושים, יודעים ולומדים מכך, שימי הגזירות - "יוסף נזיר אחיו" - הינם שלושים יום, וכיוצא בזה בכמה מקומות בתורה.

וכאשר מדובר על ל"ב - אזי המחשבה הראשונה שעולה היא שזה "לב": שיש בזה גם את הפירוש שהוא "לב".

שהלב הרי קשור עם חיים, שהוא אחד מה"תלת שליטין אינן", ובפרט הלב שבו פנימיות החיים, כמדובר כמה פעמים במעלת הלב אפילו על המוח שבראש, עד כפי שהענין משתלשל גם בהלכה.

שלענין זה ישנה שייכות מיוחדת עם נשיא ישראל, שהוא בדוגמת מלך ישראל, כפי שהרמב"ם פוסק בהלכות מלכים, שהמלך הוא "לב כל ישראל".

וזהו שהלב נקרא כך בלשון הקודש, וכתורת הבעל-שם-טוב, ש"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש"; הענין שבורא את הלב ונותן לו קיום ומחיה אותו - הן האותיות "לב". על-דרך-זה בנוגע לפעולתן בלב בפשטות.

וענין זה קשור גם עם התורה, ש"היא חיינו ואורך ימינו". והוא, ש"נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן", וכפי שמובא בכמה ספרים במיוחד בנוגע לתורה, שכאשר מסיימים את התורה, מסיימים במילים "לעיני כל ישראל" המסתיימות באות למ"ד, ומיד לאחר מכן צריך - כפי שאומרים ב"רשות" של שמחת תורה - להסמך - מלשון "תוכף" - תי"ו, וא"ו, כ"ף, פ"א סופית - להסמך סופה לתחילתה; "בראשית ברא אלוקים". וכאשר "נעוץ סופן בתחילתן", נוצרת המלה "לב".

והתורה היא הרי המלך של כל יהודי ושל כלל ישראל, ו"אמר מלכא עקד טורא", כאשר כתוב דבר בתורה מוכרחים לקיים זאת, משום ש"מאן מלכי רבנן":

בזה שהם פוסקים החלטה בתורה נקראים הם בשם "מלך", שענין המלך בגוף האדם, ועל-דרך-זה ברוחניות האדם - הוא ענין הלב.

שרעיון זה מעורר אותנו שוב בנוגע לכל ההוראות של בעל ההילולא, ש"לבו כלב כל ישראל", כמדובר לעיל, בכלל, ובפרט שעוברות - ונזכרים ומתבוננים - שישנה את השלימות של "לב" שנים - זה מדגיש עוד יותר - באמצעות רמז זה - את ההתקשרות שישנה לכל ה"אברים" עם ה"לב", כפי שרואים זאת בפשטות; מדוע הדבר הוא כך בפשטות ובגשמיות?

מכיון ש"נשתלשלו מהן" - כך הוא בנשמה, אזי בדרך ממילא זה כך בגוף. ומדוע זה כך בנשמה?

מכיון שכך הוא ב"היא חיינו ואורך ימינו" - בתורה, מכיון שכך הוא ב"היא חיינו ואורך ימינו" - בתורה, אזי כאשר נזכרים בהדגשת דבר זה - זה בוודאי

פועל הוספה בחיות אותו "אבר", אצל האדם שנזכר בזה, שכתוצאה מכך מתחזק בהתחברותו עם ה"לב".

דוגמת מחזור הדם בגוף, כפי שהאדמו"ר הזקן מביא זאת באגרת הקודש, שבכדי שהלב יהיה בריא צריך שמחזור הדם יתפשט בכל האברים - והוא יוצא מהלב אל האברים, ולאחר מכן צריך הוא לחזור מהאברים אל הלב, ולחזור מכל האברים באופן של "תמים תהיה" בכל פרטי האברים - ואז - הלב בריא, והגוף בריא בגשמיות, מכיון שהוא לב בריא וגוף בריא ברוחניות.

וכאן המקום לעורר שוב, מכיוון שסיימנו את ספר התורה הראשון כאן, וסיימנו באות למ"ד שבמילה "ישראל", ומיד הסמכנו לכך את התחלת כתיבת ספר התורה שלאחריו, באות בי"ת של "בראשית" - אזי כאן המקום לעורר שוב בנוגע לענין הכי חשוב וענין שהזמן גרמא ביותר וביותר, וענין הכי יקר, הקשור עם "מחיה החיים" - עם נותן התורה שהוא גם "מחיה החיים" בפשטות; שעל כל אחד לוודא, שנוסף על כך שלו עצמו יש אות בספר התורה, עליו להשפיע גם על אלו שמאיזו סיבה שתהיה עדיין אין להם אותיות באחד מספרי התורה, שיקנו גם הם - בכסף - ב"חיי נפשו" אות בספר התורה.

בספר בכל נוסח; הנוסח שלו, שכל הנוסחאות - כפי שהאריז"ל אומר - מקורם "ממקום קדוש יהלכון" וכולם יש להם שורש, ולכן הוא מפליא בענין של הנוסחאות השונים - אף-על-פי שהוא עצמו יצר את נוסח האריז"ל.

יש לוודא, שלכל יהודי תהיה אות באחד מספרי התורה, דבר שמאחד את כל עם ישראל עם ספר התורה זה, ועל ידי ספר התורה בו יש להם אות יתאחדו עם כל שאר ספרי התורה, עד לספר התורה הראשון, שמשה רבינו כתב וסיים בעצמו, כאשר אמר "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה".

ואזי נזכה לצאת עם כל ספרי התורה לארץ הקודש, ושם נלמד תורה מפיו של משיח, "תורתו של משיח".

וכמדובר ומרומז, שסיום התורה - "נעוץ סופן בתחילתן", הוא באות למ"ד של המלה "ישראל", שהמילה "ישראל", היא כפי שמובא בספרים וכבר הוזכר כמה פעמים, ראשי תיבות של "יש ששים ריבוא אותיות לתורה", ובמילה זו עצמה הסיום הוא באות למ"ד, שזהו כאמור בראשי התיבות - ראש התיבה של המילה "לתורה".

וממנה עוברים מיד לאות בי"ת של "בראשית", שמתייחסת לראשית כל ההתהוות כולה של הבריאה כולה, כל סדר ההשתלשלות.

והסדר הוא, שקודם ישנו את ה"לתורה" - הלמ"ד של התורה, ורק לאחר מכן "אסתכל באורייתא וברא עלמא" - מגיעים לאות בי"ת של "בראשית", ונפעל ה"ברא עלמא" על פי הלמ"ד של ה"לתורה".

בדיוק כפי שהיה בפעם הראשונה, שקודשא-ברוך-הוא, כפי שמובא ב"בראשית רבה", "אסתכל באורייתא וברא עלמא" - כמו כן, כפי שנאמר בזוהר, "כד בר נש דעסיק בתורה", כשאדם מתעסק בתורה הרי הוא "מקיים עלמא".

עד שזה משתלשל למטה בפשטות:

כשיש לאדם אות בספר התורה, ממילא מסייע לו הדבר עוד יותר, כפי שבעל ההילולא מבאר בארוכה במאמר של שמחת תורה שנת תש"ו, כמדובר כמה פעמים, שהאות שלו בתורה מעניקה לו חיות וכוח, ונעשית "כוס של ברכה" בכל המצטרך לו.

ולאחר מכן, הוא גם משפיע על כל אלה שביכולתו להגיע אליהם, כולל אלה עליהם השפיע לרכוש אות בספר התורה.

ובקרב ממש יתאחד כל עם ישראל, כולל גם היהודים הנמצאים "מאחורי מסך הברזל", כפי שהמקום נקרא בלשון העולם, אלא שהתורה מסבירה ש"אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסיקה בין ישראל לאביהם שבשמים".

ובפרט כשמקשרים אחדות זו עם כתיבה כפשוטה, בדיו גשמי על קלף גשמי, על ידי סופר "נשמה מלובשת בגוף", הכותב בידיים ובאצבעות גשמיות - שאז ברור הדבר שיש לזה קיום, וקיום הדומה לקיומה של התורה, שהוא קיום נצחי וקיום אמיתי, "אמת לאמיתו", שהרי זוהי תורתו של הקב"ה.

והדבר בא לידי ביטוי בפועל, כלשון הנביא אשר מסביר שם כיצד יבוא "קץ הימין", בדניאל, בתחילת הפרק:

ש"מלט עמך כל הנמצא כתוב בספר". הן כפירוש הראשונים - ב"ספרו" של הקב"ה; והן על פי הרמז שבזה, שיש לו אות בתורה, וה"תורה מגנא ומצלא", אזי מבלי הבט על התקופה שבה מדובר, ועל המעמד והמצב בו היה

שרוי רגע לפני זה מעתה הוא מתעלה לאופן כזה שמיכאל "השר הגדול", מגן עליו ומצילו והוא צועד בראש כל בני ישראל.

ויתר על-כן - משיח צדקנו בראשנו, ואף יותר מכך, כדברי הגמרא על הפסוק "ושב הוי' אלוקיך את שבותך", "והשיב" לא נאמר, אלא "ושב", שהקב"ה עצמו צועד עם כל יהודי, והוא עצמו מלקט אותו ממקומו "תלוקטו לאחד אחד", מלקט כל יהודי בפרט - וצועד יחד איתו אל הגאולה האמיתית והשלמה, ובמהרה בימינו ממש.

ובאופן שזוהי תורה בשלימותה, משום שהיא קשורה לעם ישראל שקיים בשלימותו, "בנערינו ובזקננו בבנינו ובבנותינו", שזה קשור עם "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" - שלכולם יש את אותו לב; מבלי הבט שהם "נערינו" והם "זקנינו" וכיוצא בזה.

וכולם הולכים, ובשלימותם, לארץ ישראל השלימה, ארץ אשר "תמיד עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", והולכים בשמחה ובטוב לבב, כשיעור התהילים של העשירי בשבט, שמסתיים עם ענין של שירה וזמרה.

אף-על-פי שההתחלה מדברת על ענינים של גלות - אולם באותו שיעור יומי מסיימים - ו"נעוץ סופן בתחילתן" - שהופכים את חושך הגלות לאור, "והוי' יגיה חשכי", והולכים באופן מואר ומתוך חיות ובשלימות - שלימות העם, ושלימות התורה, ושלימות הארץ, וגאולה שלימה, במהרה בימינו, על-ידי משיח צדקנו.

לחיים.

שיחה ד'.

בנוסף על האמור ששיעור התהילים של העשירי בשבט מסתיים עם הענין של שירה וזמרה; מיד בתחילתו מובא הענין של פדה בשלום נפשי, בסיום הפרק הראשון - פרק נ"ה, ולאחר מכן בסיום השיעור כולו הענין של שירה וזמרה. שזהו דבר השווה בכל עשירי בשבט.

אולם ישנה הדגשה מיוחדת בשנה זו, שהקביעות של יו"ד שבט היא ביום רביעי של פרשת בשלח, וכתורת האדמו"ר הזקן והמנהג שהוא קבע, ללמוד בכל יום מפרשת השבוע, וביום רביעי - מרביעי עד חמישי, שהוא החלק בפרשה בו מדובר על שירת הים - שירת משה וכל בני ישראל.

כל הפרשה נקראת בשם פרשת שירה, וגם ההפטרה, ולמרות שגם בהפטרה וגם בפרשת השבוע ישנם עוד ענינים, בפרט לפי המנהג שמתחילים את ההפטרה עם הפרק שלפני "ותשר דבורה", אף-על-פי-כן נקראת ההפטרה על שם השירה, ועל-דרך-זה הפרשה כולה נקראת גם היא בשם "שבת שירה" - פרשת השירה.

שזה מדגיש עוד יותר את הענין כמדובר כמה פעמים כפי שהרבי מהר"ש מאריץ בכמה מקומות, "על שלושה דברים העולם קיים", תורה, עבודה וגמילות חסדים.

הדבר נכון הן ביחס ל"עולם" כפשוטו, והן ביחס ל"עולם קטן" - זה האדם. צריכים כל השלושה להיות דוקא בשמחה ובסבר פנים יפות, כפי שמובאות לכך ראיות מפסוקים ומאמרי חז"ל, החל מהפסוק "עבדו את ה' בשמחה", המתייחס בעיקר לתפילה, "איזוהי עבודה שבלב זו תפילה", אך כולל גם את כללות העבודה - "אני נבראתי לשמש את קוני", שענין זה - "עבדו את ה'" - שימוש לקונו צריך להיות בשמחה.

וכמובא שם גם בנוגע לתורה, כדברי הגמרא במסכתות ברכות ושבת שענין לימוד התורה צריך להתחיל ב"מילתא דבדיחותא", שהתחלת הלימוד תהיה דוקא מתוך שמחה - "לא מתוך עצבות", ועל-דרך-זה בנוגע לצדקה כפי שנפסק בשולחן ערוך על-פי הרמב"ם, שנתנית הצדקה צריכה להיות בסבר פנים יפות - ולא חס ושלום להיפך, ואין זה מספיק שהנתינה תהיה לא באופן הזה ולא באופן האחר; אלא היא צריכה להיות - כלשון השולחן ערוך - דוקא בסבר פנים יפות.

ומצינו דבר פלא, שבפרקי אבות המשנה "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות" נאמרת בשם שמאי. שמך כבר מובן כיצד היא צריכה להיות לדעת הלל. שבפשטות, ישנם כמה אופנים כיצד לעבוד את הקב"ה, אבל ישנה את "דרך המלך" - "עבדו את הוי' בשמחה", כאשר מוסיפים בשמחה בכל שלושת הקווים של תורה, עבודה וגמילות חסדים.

ובנוסף לכך, התורה פוסקת ש"כל מעשיך" ו"כל דרכיך" גם הם חלק מעבודת ה' - ה"לשם שמים" וה"דעהו", ולכן גם הם צריכים להיות באופן של שמחה.

והשמחה מביאה את האדם לשלימות בעבודת ה', שכן שמחה פורצת גדר. היא מבטלת ופורצת את הגדרים וההגבלות שיכולים להיות אצלו מצד ענינים של שכל או חשבונות אחרים, או אפילו מצד המדידה של "בכל לבבך ובכל נפשך"; והעבודה אצלו באופן של "בכל מאדך" - ש"בכל מדה ומדה" עובד הוא את הקב"ה באופן של "ואהבת", מתוך אהבה.

ואזי, כפי שנאמר בזוהר ש"כגוונא" - כאשר האדם עובד את ה' בשמחה, מעורר הוא את ההשפעות מלמעלה - גם בשמחה, מעורר הוא את ההשפעות מלמעלה - גם בשמחה, כך שההשפעות הופכות מחסדים נסתרים לטוב הנראה והנגלה, "הטוב לנו תפתח", טוב באופן שמעורר שמחה.

וכשהנהגת האדם היא כך שהוא "פורץ גדר" של הנהגתו, כך שתהיה למעלה ממדידה והגבלה - שכן עבודתו היא באופן של "ואהבת את הוי' אלוקיך", לא על מנת לקבל שכר וכיוצא בזה, אלא באופן שהרמב"ם מבאר בארוכה בהלכות תשובה בסיומן, בפרק העשירי שבהן - אזי מביא הדבר גם לידי שלימות, מכיון שאצלו כל כוחות נפשו בשלימות, ומתי יכולים הם להיות בשלימות?

כאשר הם כוללים גם את הענין של "מאדך", ענין המקיפים שבנפש.

בכלל - עבודתו היא באופן של "די מחסורו אשר יחסר לו", אולם אין זה ענין העשירות, יכול הוא לטעון שאין הוא מחוייב לסוג עבודה נעלה יותר, "אי אתה מחוייב לעשרו" - אזי כאמור, זהו כאשר הוא עובד את הקב"ה מתוך מדידה והגבלה; אולם כאשר הוא עובד את הוי' מאהבה - וכמוזכר לעיל הרמב"ם מבאר זאת כהלכה - בספרו "יד החזקה" שהוא ספר "הלכות הלכות" - כאשר הוא עובד את הוי' מאהבה - רואים בפועל שכאשר אדם עובד את אוהבו - אין הוא עורך חישובים ומדידות, שמכיון שמדת האהבה היא כך וכך

אין הוא צריך לעשות יותר; זוהי היפך ההנהגה על פי אהבה, היפך ההנהגה של לימוד התורה לשמה, היפך ההנהגה של עבודת ה' לשמה מתוך אהבה אמיתית.

עבודת ה' כראוי היא כאשר עשר כוחות הנפש הינם בשלימות, על-ידי-זה שהם חדורים ברצון אמיתי ובתענוג אמיתי, ואזי גם העבודה עם הכוחות הפנימיים היא בשלימותה.

כפי שרואים זאת גם בפשטות, שהן אמת "אי אתה מחוייב לעשרו", אולם בשעה שיש לו "די מחסורו אשר יחסר לו", יש לנו הרי את הכלל בתורה ש"מי שיש לו מנה רוצה מאתיים", כאשר יש לו "די מחסורו אשר יחסר לו" זה מוכרח להוביל שיהפוך ל"רוצה מאתיים", ואם מחסורו הוא מאתיים, זה מוכרח להוביל שיהפוך ל"רוצה ארבע מאות", מכך מובן - כשיש בידו "ארבע מאות".

שאם הענין הוא כך בענינים גשמיים, אזי הוא כך גם בענינים רוחניים; בנוגע לשקידתו והתמדתו בלימוד התורה, בעבודת התפלה ובגמ"ח - "מעשים טובים", שאז יש לו את עשרת הכוחות הפנימיים בשלימותם, משום שיש בהם את כוחותיהם המקיפים, ועל-ידי-זה שהוא עומד בשלימות בכל הענינים - דבר התלוי בכך שהעבודה היא דוקא למעלה מגדר ומהגבלה, על ידי שהשירה והשמחה פורצות גדר - כמודגש בשיעור השייך לקביעות העשירי בשבט בשנה זו, אזי זה מקרב את קיום הייעוד של ה"שירה העשירית"; כאמור במדרש, שישנן עשר שירות, שמתוכן תשע שירות כבר התקיימו, החל ממשנה רבינו שמתוכן תשע שירות כבר התקיימו, החל ממשנה רבינו "אז ישיר משה", ולאחרי זה - כפי שהמדרש מונה בפירוט את כל התשע, התקיימו כולן קודם הגאולה על ידי משיח; ולאחר מכן תהיה השירה העשירית, יחד עם המנין העשירי של בני ישראל, בביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, התלויה במעשינו ועבודתנו, ובשמחה בזמן הגלות, והיא נעשית הכנה מתאימה ל"שמחת עולם על ראשם".

השירה והזמרה בזמן הגלות נעשות הכנה מתאימה לשירה העשירית.

והגאולה מהמדידות וההגבלות בעבודת ה' מביאה מטה עוד בזמן הגלות את הגאולה מהמדידות וההגבלות בענין של בני חיי ומזוני רויח, שכולם יהיו בו באופן של "רויחא", ויורדת מטה ה"רויחא" האמיתית, ונעשית ה"כוסי רוויה", "אין אומרים שירה אלא על היין", שהיא כוסו דמלכא משיחא, ויתקיים בפשטות "בשלח פרעה את העם" מהגלות האחרונה, ובאופן כפי שמובא

במדרש על "בשלח פרעה", שכאשר "אדם זורע קב" זה בכדי לעשות "כמה כורין".

כך גם היה לאחר "בשלח פרעה", שיחד עם כל ישראל "ערב רב עלה אתם", עוד יותר מהשישים ריבוא מישראל.

כך גם מעלים - בלשון החסידות והקבלה - את כל ניצוצי הקדושה הנמצאים בכל מקום שהוא, מוציאים אותם אפילו מ"קצה השמים", ומעלים אותם יחד, על-אחת-כמה-וכמה כל יהודי וכל היהודים, כולל גם התינוקות שנשבו בין העכו"ם ב"קצה השמים".

"משם יקבצך ומשם יקחך", בגאולה האמיתית והשלימה, ונלך לקבל וללמוד תורה מפיו של משיח, בדוגמא לכך שמפרשת בשלח עוברים מיד לפרשת יתרו - הפרשה של מתן תורה, שאף-על-פי שמתן תורה היה פעם אחת, אולם מעין זה כפי שיהיה לעתיד לבוא, "לא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך", ונלמד, כאמור, "ולא ילמדו עוד איש את רעהו..."

כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם", ובלשון הרמב"ם שכולם ידעו "דעת בוראם", עד לתכלית השלימות, ובמהרה בימינו ממש. לחיים.

ה. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה באתי לגני וגו'.

ו. במאמר אדמו"ר הזקן, כפי שהוזכר לעיל, "בכל קראנו אליו", ישנו דבר פלא:

הוא עצמו מביא - האדמו"ר הזקן - קודם את פירוש הפרדס, ולאחר מכן את פירוש הבעל-שם-טוב, ולאחר מכן אומר הוא שהפירוש הפשוט, לא רק שאין הוא כשני הפירושים שהביא אלא הפירוש הפשוט הוא באופן אחר לגמרי, ששם מדובר בנוגע לענינים של השתלשלות, מדידות והגבלות, אורות וכלים, והוא אומר - שהפירוש שהוא מביא ב"בכל קראנו אליו" הכוונה היא לעצמות ומהות, והוא אומר על פירוש זה דוקא, שהוא הפירוש הפשוט!

שלכאורה זה לגמרי אינו מתאים ליחס הידוע של האדמו"ר הזקן לבעל-שם-טוב, ועל-דרך-זה גם לפרדס, ואף-על-פי-כן, לא די שהאדמו"ר הזקן אומר פירוש אחר, ואומר שפירוש זה הוא ה"פירוש הפשוט" - אלא מביא הוא את שלושת הפירושים יחד, ומקדים, שישנו את פירוש הפרדס, וישנו את פירוש הבעל-שם-טוב, ולאחר מכן ישנו את הפירוש הפשוט!

ועוד מדגיש בזה, שהפירוש הפשוט - הוא ענין התפילה כפשוטה, כפי שרואים בפשטות שכאשר יהודי מתפלל אזי למעט יחידי סגולה השייכים לכוונות ולכוונם במקומם וכו', גם עליהם אומרים שתפילתם היא "אליו ולא למדותיו", על-אחת-כמה-וכמה אצל אלה שמאיזו סיבה שתהיה אינם שייכים לכוונות - הרי זה כפי שפעם אמר גדול בישראל "אני מתפלל לדעת זה התינוק", וזוהי אמיתית ענין התפילה - אומר האדמו"ר הזקן - ה"פירוש הפשוט", שב"פשוט" ישנן את שתי המעלות:

זהו דבר השווה לכל נפש:

כאשר מדברים על-פי שכל, על-פי רמז, על-פי דרוש או על-פי סוד - אזי "לאו כל מוחא סביל דא"; אצל "בן חמש למקרא" רואים, כסדר הנהוג, שניתן ללמדו רק על דרך הפשוט.

וכמו כן, שישנם גם כמה מבוגרים שמאיזו סיבה שתהיה אינם שייכים ללימוד בדרך הסוד או הרמז או הדרוש, והם צריכים להסתפק בדרך הפשוט.

כאשר מדובר על עבודת התפילה, שאז תכלית השלימות היא כאשר הוא עומד "כעבדא קמי מריה", שזהו חיוב על כל בני המדינה:

מצד קבלת עול המלך, שכאשר עומד הוא לפני המלך - אזי אסור שיתפוס אצלו מקום שהוא בעל מעלה, הוא שר גדול או שר בינוני, או על-כל-פנים שר קטן; כאשר עומד הוא לפני המלך אזי צריך הוא לעמוד "כעבדא קמי מריה", ודוקא בזה מתבטאת קבלת העול האמיתית של המלך, ועל-דרך-זה קבלת העול האמיתית של מלכות שמים.

כפי שהגמרא מביאה, מקרה שהיה נוגע להלכה, שבעומדו בפני דוד המלך הזכיר אוריה החיתי את יואב בתואר כבוד - היה זה היפך קבלת עול דוד המלך, עד כדי כך שהיא הובילה להיפך החיים והמציאות שלו.

על-אחת-כמה-וכמה בעבודת התפילה.

אזי אחד הפירושים בדבר, שהאדמו"ר הזקן מצרף את שלושת הפירושים ביחד:

שתכלית השלימות וההבנה שישנן לאחר ההתבוננות בפירוש הפרדס, ועוד יותר:

כאשר היא באה - לאחר ההתבוננות בפירוש הפרדס - לפירוש הבעל-שם-טוב, והוא מתבונן בזה, עד שהוא משיג בפשיטות, באמיתית הפשיטות - שזהו הקב"ה - עצמות ומהות בעצמו - שזהו דוקא הפירוש הפשוט, שהכוונה היא לעצמות ומהות, שלכן מוכרחת ההקדמה, אף-על-פי שישנו פירוש פשוט עבור אלה שאינם יכולים לכוון או אינם יודעים מפירוש הפרדס או הבעל-שם-טוב, אולם ניתן היה לחשוב, שבאמצעות שני הפירושים נעשה אצלו שינוי בפירוש הפשוט, ולכן מדגיש האדמו"ר הזקן, שאדרבה:

על ידי הקדמת ההתבוננות לפי תורת חסידות חב"ד - חכמה, בינה ודעת, והוא מתבונן בפירוש הפרדס, ולאחר מכן בפירוש הבעל-שם-טוב - רק אז הוא משיג את השלימות בעבודת התפילה, "אליו ולא למדותיו", עצמות ומהות.

שזה ענין הקשור, כמדובר כמה פעמים, עם הלכה בפשטות, כפי שמובא בספר תניא קדישא, אף-על-פי שהוא היסוד של תורת החסידות, על-אחת-כמה-וכמה כפי שזה בעינינים שמובנים בפשטות מהשולחן ערוך כפשוטו; שבכל המצוות נוגע "המעשה הוא העיקר" - העשיה בפועל.

הן אמת, מצווה בלא כוונה ותפילה בלא כוונה "כגוף בלא נשמה", אולם אף-על-פי-כן, למרות כל הכוונות, אם חסר המעשה בפועל - אזי לא קיים את המצווה.

ורק כאשר ישנו את המעשה בפועל קיים את המצווה, ואדרבה - זה מובילו - "מצוה גוררת מצוה", שבמשך הזמן תהיה לו שייכות להבין גם את כוונת המצוות.

ענין זה כולל וקשור עם האמור לעיל, שכאשר הקב"ה רצה שיבנו עבורו את המקדש, ולפני-כן את המשכן - באיזה אופן רצה הוא שזה יהיה? באופן ש"כל נדיב לב" יקח שלושה-עשר או חמישה-עשר דברים גשמיים, ומהם יבנו את המשכן - "ועשו לי מקדש", ואז יהיה "ושכנתי בתוכם". מספרת התורה בשעת מעשה, שכל הענינים כבר היו מוכנים אצל הקב"ה, "ככל אשר הראית בהר":

כל הענינים במשכן כאן למטה - "הראית בהר", הקב"ה הראה אותם למשה רבינו; אלא מאי?

היו הם "של אש" - ברוחניות הענינים.

אומר הקב"ה, שכל הענינים כבר קיימים ברוחניות, ומראה למשה משכן מושלם, ועם זאת אומר הוא, שכיצד יהיה "ושכנתי" - שעצמותו ומהותו תשכון כאן למטה - אזי "משכן של אש" אינו הענין המביא לכך; המשכן צריך להיות דוקא בעולם הזה התחתון ובדברים תחתונים.

מהיכן נלקחים הדברים התחתונים?

"שנשתלשלו מהן"; "אסתכל באורייתא וברא עלמא", כפי שמובא במדרש, וכמו שכתוב בפסוק "ויאמר אלקים יהי אור" - שהקב"ה אמר "יהי אור - ויהי אור".

על-דרך-זה בנוגע למשכן ולמקדש, ועל-דרך-זה בנוגע לכל הענינים ש"אני נבראתי לשמש את קוני", "בכל דרכיך דעהו" ו"כל מעשיך לשם שמים" - נפעלים הם על ידי שעושים אותם דוקא עם דברים גשמיים, ודוקא למטה נפסקת ההלכה, משום שתורה "לא בשמים היא".

נשאלת השאלה:

לכאורה, בכדי לעשות מנורה כאן למטה יש להראות לו מנורה של אש, ובכדי לעשות משכן כאן למטה יש להראות לו - "הראית בהר", משכן של אש, שכאן אין הפירוש ב"אש" לאש גשמית, אלא לרוחניות העיניים, ולאחר מכן אומרים, שהיכן יהיה ה"ושכנתי בתוכם"?

דוקא כשיהיה יהודי, נשמה בגוף, שיקח מה"זהב וכסף ונחשת" שלו, ומשאר העיניים שהכתוב מונה שם, ויתן אותם לקב"ה - "ועשו לי", "לי לשמי" - מהדברים הללו נבנים המשכן והמקדש האמיתיים - "הבית הזה" בו שוכן הקב"ה, ש"השמים ושמי השמים לא יכללוך" - כמוזכר לעיל מתפילת שלמה בנוגע לבית המקדש הראשון.

והיכן צריך הדבר להיות?

הדבר צריך להתבצע דוקא בעולם הזה התחתון.

ומנין נלקחו ה"זהב וכסף ונחשת"?

עם ישראל לקח אותם מביזת מצרים ומביזת הים.

ישראל "גזלו", לקחו את העיניים כפי שהיו במצב של חומריות, ועשו מהם גשמיות, שיכולה להפוך לכלי ומשכן לקדושה - "לי לשמי".

על-ידי-זה שאדם "גוזל" מהעולם את ההעלם והסתר, ומבטל את ההעלם וההסתר, ומגלה בעולם את ה"אמת הוי' לעולם" - אזי בעיני העולם, מתגלה מציאותם האמיתית, כפי שמובא ברמב"ם בתחילתו, בהלכות יסודי התורה, ש"מאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים", ולאחר מכן ממשיך "ואמת הוי' לעולם":

מה"הוי'" כפי שהוא נמצא ב"אמת", שנעלה עוד יותר מכל הצמצומים, כמובא במאמרים הנזכרים לעיל, וזה יורד "לעולם" - מלשון העלם והסתר, ושם מצרפים אותם ונעשה "יתרון האור מן החושך", ביחד עם כך שישנו את ה"יתרון החכמה מן הסכלות"; של שטות העולם - נעשה אצלו "יתרון החכמה מן הסכלות", חכמתו של הקב"ה, שהיא חכמת התורה, שאז האור מודגש יותר:

כאשר האור עומד נגד החושך - נעשה "יתרון האור מן החושך", כפי שרואים זאת בפשטות, כאשר מעמידים אור מול צל וחושך - כאשר מעמידים אור מול צל וחושך - רק אז מתבטאת בהדגשה היופי וההארה והיתרון שיש באור - משום שהוא בא דוקא מתוך החושך.

וזה מודגש בפרשה שהולכים לקרוא לאחר שבוע זה, "וישמע יתרו", כשלאחר מכן היה מתן תורה, מבואר על כך בווהר, שבהקדמה למתן תורה יתרו היה צריך לבוא, שהוא ידע והכיר את חושך העולם, והיה "כהן מדין":

זה היה ענינו, הוא עבד את חושך העולם של מדין, ולאחר מכן "וישמע יתרו" - בא ונתגייר, הוא לקח והשתמש בחושך ובצל ובענינים של העלם והסתר על האור - והשתמש בהם בכדי שעל ידם הוא יאמר "עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים", עד לאופן של ניסים, כפי שמובא בפסוקים שלאחרי זה, "אשר עשה הוי' לישראל עמו", וזה פעל כאן למטה את מתן תורה דוקא בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה הימנו, אף-על-פי, ש"אלפיים שנה קדמה תורה לעולם", ועל-אחת-כמה-וכמה שהיתה קיימת בעולם גופא שהרי "אברהם זקן ויושב בישיבה", ועל-דרך-זה מעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו במצרים - אולם כל זה היה כפי שהתורה היתה חדורה באור, בענינים של "עליונים", אולם "עליונים לא ירדו לתחתונים" - הצללים והחושך נשארו במקומם, אפילו כאשר לפי שעה השתמשו בהם לענינים של קדושה.

יתרו פעל - באמירתו "עתה ידעתי":

לאחר שישנו את "כל האלקים" - ענינים של מלאכים, כולל הענין שהיה אצלו - ה"כהן מדין" - מזה הוא קיבל את האמת של היהדות כפשוטה.

ו"המעשה הוא העיקר":

תהיה כוונתו של יהודי גדולה, נעלית, זכה ורוחנית ככל שתהיה - מה שנדרש מהיהודי הוא, שיקח את ידו הגשמית, ויניח עליה - על ידו השמאלית, תפילין בפשטות; ובכך הוא עושה מה"צל" - מהיד הגשמית, שאינה אלא "צל" של היד הרוחנית, היד של חיות הנשמה השוכנת ביד הגשמית - הוא עושה ממנה כלי באמצעותה הוא מקיים את רצון הקב"ה, והדבר מביא לשלימות היד הגשמית והיד הרוחנית, ולשלימות האמיתית, שהיא מילוי רצונו של הקב"ה, ש"המעשה הוא העיקר", ובלשון המאמר של בעל ההילולא ליום ההילולא - בכדי "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים", באופן שה"דירה" נקראת גם בשם "גן", באופן שה"דירה" נקראת גם בשם "גן", "באתי לגני", שענין הגן אינו סתם דירה, אלא גם ענין של תענוג ושעשועים, כפי שמצינו אצל אדם הראשון, שהקב"ה הכניסו ל"גן בעדן מקדם", מכיון שרצה שיהיה לו את תכלית השלימות - "הכל מוכן לסעודה", ובאופן של תענוג ושעשועים -

למעלה מ"כל מחסורו אשר יחסר לו", "אתה מחוייב לעשרו" - עשירות שאין למעלה הימנה.

וזהו גם בהמשך למדובר לעיל, שישנם ענינים שנדרשים מכל יהודי - קיום המצוות בפשטות, מצוות עשה, ואין ענין יוצא מידי פשוטו, לקיים את המצוות במעשה בפועל, ועל-דרך-זה הזהירות במצוות לא-תעשה, ועל-דרך-זה הזהירות במצוות לא-תעשה, אולם השלימות של יהודי היא, שהוא מנצל את כל הכוחות שהקב"ה נתן לו, עד שיהיה בבחינת "תמים תהיה" - "תמים" לגמרי - שלם ובשלימות, ובאיזה אופן?

"עם הוי' אלקיך", שהכל חדור אצלו עם הקב"ה, עם אלוקות ויהדות.

ומכך מובן, כמדובר לעיל בארוכה, שאדם אינו יכול לצאת ידי חובתו בכך שיש לו "לב יהודי", בכך שיש לו "ראש יהודי", ובמילא כל שכלו ורגשותיו שקועים ביהדות ובענינים יהודיים; יש צורך גם בכך שכל איברי גופו - עד לציפורניים שבאצבעות הרגלים, יקויים גם בהם - "תמים תהיה עם הוי' אלקיך" - שגם בהם יהיה ניכר שהם שייכים ליהודי, ושהוא יהודי כפי שצריך להיות - דבר אחד עם הקב"ה; על-ידי "אורייתא" - נעשים "ישראל ואורייתא וקוב"ה כולא חד", על-ידי "אורייתא" - נעשים "ישראל ואורייתא וקוב"ה כולא חד", בדוגמת בן יחיד להורים זקנים כתורת הבעל-שם-טוב שהם קשורים זה לזה באהבה עצמית - שנולד להם לעת זקנתם, כדברי הבעל-שם-טוב, קשורים הם באהבה עצמית, עד כדי כך שלא ניתן כלל להפריד ביניהם - "כולא חד".

ודבר זה נעשה על ידי שיהודי עושה מהבריאה של הקב"ה כולה, שתהיה דירה לו יתברך, שבבריאה של הקב"ה ישנם ענינים של אור, וישנם ענינים שבערך לאור הינם ענינים של העלם והסתר, וחושך וצל; והיהודי עושה גם מהם חלק מהמשכן של הקב"ה, שבו היו כלים שונים - וגם כלים לדשן ולאפר וכיוצא בזה, והם היו חלק מהמשכן ומשלימות המשכן, ועל-דרך-זה גם במקדש.

ועל-דרך-זה בחייו של כל אחד ואחת מישראל - שהרי על כל יהודי אומר הקב"ה "ושכנתי בתוכם", כפי שחז"ל מדייקים, לא כפי שלכאורה היה צריך להיאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכו" - במקדש, אלא "ושכנתי בתוכם", כלומר שתכלית הכוונה היא שעל-ידי-זה שוכן הקב"ה בלבו - של כל אחד ואחת מישראל על-ידי-זה שהוא עושה מכל עניניו בעולם, בין אם הם ענינים

שיקרים בעיניו כ"זהב", ובין ענינים שזולים ביותר בעיניו כ"נחושת", וכיוצא בזה בנוגע לשאר הענינים שמפורטים - מכולם עושה הוא מקדש ומשכן אחד ויחיד עבור הקב"ה האחד והיחיד - שהוא עצמות ומהות.

וכך נעשה עם ישראל "גוי אחד בארץ", כפי שהאדמו"ר הזקן מפרש זאת, ש"בארץ" - בהיותם בארציות ובענינים ארציים, ובהיותם "גוי" שלכאורה הינו "גוי" כ"כל גויי הארץ", עד כדי כך שיש כאלה שאינם רואים את אמת העולם, עד כדי כך שיש כאלה שאינם רואים את אמת העולם, והם חושבים, רחמנא ליצלן, ש"ככל הגויים" עם ישראל.

אומרים להם, ש"גוי אחד בארץ", שגם בהיותם "בארץ", וב"ארץ" גופא ב"ארץ" שבארץ - בגלות - וב"ארץ" גופא ב"ארץ" שבארץ - בגלות - עומד היהודי באופן של "אחד", משום שהוא קשור, אף שהוא "מפוזר ומפורד" בכל זאת "ישנו עם אחד", משום שהוא קשור עם הוי' אחד - אלוקים אחד, על ידי כך שהוא חי על ידי תורה אחת שהוא קיבל מהקב"ה, ועושה מהעולם כולו משכן וכלי שבאמצעותו תתגלה אלוקות בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה הימנו, בכך הוא "מכריע עצמו וכל העולם כולו", כפי שמובא ברמב"ם, "ומביא ישועה והצלה" - הוא פועל שכל העולם יהיה באופן של "לתקן עולם במלכות ש-ד-י", וזוכים לקיום היעוד "אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם...

לעבדו שכם אחד", במהרה בימינו ממש, על ידי מעשינו ועבודתינו בענינים באופן האמור - דוקא בענינים של עולם הזה התחתון, ובאופן האמור להביא לשם אור - וזה מביא את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

לחיים.

שיחה ז.

הענין של "גוי אחד בארץ", כמוזכר לעיל כפי שמפרש האדמו"ר הזקן, שכאשר יהודים נמצאים "בארץ", ובארץ עצמה - בענינים ארציים, שבארץ יש גם ענינים רוחניים אך גם ענינים ארציים, אולם בשעה שנמצאים "בארץ" - נמצאים הם שם כ"גוי אחד", מבלי הבט ש"מפוזר ומפורד בין העמים" בזמן הגלות, ועוד יותר, כפי שהאדמו"ר הזקן מפרש, שב"ארץ" - ממשיכים הם - שיתגלה ב"ארץ" הענין של "אחד", של "אמת הוי' לעולם", ש"יש בעל הבית לבירה זו", ואין הבריאה עושה את עצמה; היא התהוותה מאין ליש, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", כפי שהאדמו"ר הזקן מבאר בארוכה בשער היחוד והאמונה את תורת הבעל-שם-טוב בזה.

וענין זה קשור בפשטות עם כך שיהודי עובד באופן של "כל מעשיך לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", כדין בשולחן-ערוך, ובמילא חיו הופכים לחיים מאוחדים, ללא "סכסוכים" וחילוקי דעות וללא ענינים שהינם היפך מנוחת הנפש; מכיון שיש לו מטרה ותכלית אחת ויחידה, שהיא "לשם שמים" ו"דעהו" - אזי לא שייך בו ענין שהיצר הרע מושכו לצד אחד, והיצר טוב לצד השני, ולא שייך בו שלא יוכל להתמודד עם המלחמה, "ולאום מלאום יאמץ" - משום שהוא כבר ניצח במלחמה ואצלו ישנו את הענין של "אחד בארץ" - הוא "גוי אחד" שעובד ל"ה' אחד" - אלוקים אחד, באמצעות כך שהוא מתנהג כפי שכתוב בתורתו אחת.

ו"המעשה הוא העיקר", כמדובר לעיל - דוקא "בארץ", וב"ארץ" גופא - גם ובעיקר, בענינים הארציים שבה.

ענין זה קשור גם עם אחדות אצל יהודים בינם לבין עצמם, שאז הוא הענין של "גוי אחד" בפשטות, שמבלי הבט שעל-פי תורה חלוקים הם; החל מ"ראשיכם שבטיכם" ועד ל"חוטב עציך" ו"שואב מימך", חלוקים לי"ב שבטים, ולישראלים, לויים וכהנים, וכיוצא בזה, כמה וכמה חלוקות, שהן חלוקות על-פי תורת אמת - אולם יחד עם זה קיים בהם דבר שמאחדם שהופך אותם לדבר אחד, והדבר שמאחדם - הוא הדבר העיקרי שבהם:

החלוקים שביניהם, שהם - "ראשיכם" כשהאחרון הוא "שואב מימך" - הוא בערך לענין ש"הנשמות כולן מתאימות ואב אחד לכולנה", זהו העיקר, וכל החלוקות בערך לזה הינן חלוקות כדבר טפל לגבי עיקר, אף-על-פי שמחולקים

הם בנוגע לנשיאת כפיים שצריכה להיות דוקא בכהן, ובנוגע לנטילת ידיים לנשיאת כפיים שהיא דוקא ב"לוי" או בכור, ובנוגע למתברכים - זהו ענין שקשור עם ישראלים ונשים וטף וכל אחד ואחת בישראל, אולם זהו בערך לענין המאחדם - ש"ויחן ישראל", "ויחן" לשון יחיד, משום שזה היה "כנגד ההר" - בכדי לקבל תורה אחת מה' אחד.

וזה מדגיש עוד יותר את הענין של אהבת ישראל כשיהיה בפועל הענין של "גוי אחד" ונראה בגלוי כיצד "אתה בחרתנו מכל העמים", ועוד יותר - "ורוממתנו מכל עם ולשון", ולא לחשוב רחמנא ליצלן, שנוכל לפעול "ככל הגויים בית ישראל" - ואלה החושבים כך - "עצו עצה ותופר, דברו דבר ולא יקום", משום ש"דבר אלקינו יקום לעולם", "כי עמנו א-ל", הקב"ה ברא בין שאר העמים - את עם ישראל, ובחר בו מכל העמים, ועל-דרך-זה גם בנוגע לארץ ישראל, כפי שמובא במכילתא, הוא ברא את כל הארצות, ובחר מכל הארצות את הארץ בה יהיה בית הבחירה, "המקום אשר יבחר הוי' אלקיך" - ארץ ישראל, והוא אמר שהוא נותן את הארץ בה בחר - לעם בו בחר, באופן נצחי, כפי שהקב"ה הינו נצחי.

וזהו כמדובר כמה פעמים הענין שאהבת ישראל, שמביאה לאחדות ישראל האמיתית, מביאה גם לאהבת ארץ ישראל ולאחדות ולשלימות של ארץ ישראל, כולל כל השטחים שהקב"ה נתן לעם ישראל באופן של ניסים גלויים, דוקא בימינו אלו של חושך כפול ומכופל - "עקבתא דמשיחא", כולל גם יהודה ושומרון ורמת הגולן, עם כל השטחים שנמצאים עתה תחת יד ישראל, שהם קיבלום באופן של ניסים גלויים, ואפילו עמי הארץ הודו ש"אצבע אלקים היא" ורק הקב"ה יכל להראות כזה נס, מבלי הבט שזו "כבשה אחת בין שבעים זאבים".

ולכן גם על-פי תורה ועל-פי הלכה - בהלכות שבת בפרט בשולחן-ערוך - אסור להחזיר אפילו שעל אחד מהשטחים שקבלו; מכיון שזה קשור עם פיקוח נפש של כל יהודי ושל כל היהודים - וזה נעשה דין בתורת אמת ובתורת חיים - הוראה בחיים, שאפילו בשבת מכינים נשק, ומודיעים שלא יוותרו על השטחים, ובדרך ממילא "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך", כשעמים רואים ושומעים שיהודים הולכים בכח התורה, ואומרים שזהו פסק דין בשולחן-ערוך, שכל השטחים שנכבשו שנמצאים כבר בידי ישראל, אזי מבלי הבט על כך שעל שטחי ארץ ישראל שעדיין אינם בידי ישראל אזי מבלי הבט

על כך שעל שטחי ארץ ישראל שעדיין אינם בידי ישראל יש להמתין לגאולה שתבוא על-ידי משיח צדקנו, ולא ב"כוחי ועוצם ידי", חס ושלום, אולם לאידיך גיסא, ובעיקר, ישנו פסק דין באותה תורה, שהיא תורה אחת, שהשטחים שתחת ידי היהודים:

יהודה ושומרון, רמת הגולן וכו' וכו', שנוגעים לפיקוח נפש - אסור לתת אף שעל, אפילו חצי שעל.

על-דרך-זה, ובמכל-שכן וקל-וחומר, שכאמור לעיל, ראינו בעיני בשר, שהיהודים קבלו זאת לידם באופן של ניסים גלויים שהיהודים קבלו זאת לידם באופן של ניסים גלויים ובאופן של "נפל פחד היהודים עליהם"!

לא היו צריכים להזדקק לרוב הנשק שהכינו - משום שהם ברחו בידועם שהיהודים מגיעים, ומגיעים באופן של "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם הוי' אלקינו נדגול", ולאחר מכן "נזכיר" - וזה פעל את הנס גלוי שקבלו את השטחים הללו, שהם נשארים לעד ולנצח נצחים, כנחלת עולם, מאלוקי עולם, לעם עולם, עוד בברית בין הבתרים, ודוקא מתוך שלום אמיתי ושלום של קיימא - ולא יצטרכו להשתמש בנשק, חס ושלום, בפועל; יהיה מספיק שהם ידעו שכתוב בשולחן-ערוך שלוקחים נשק, ומוכנים לפעול כפי שכתוב בשולחן-ערוך.

וזהו הדרך היחידה; משום שאמת היא אמת אחת ויחידה, לא שייך לעשות פשרה באמת:

למחצה, לשליש ולרביע, איך שלא יהיה; אין זו אמת במקצת - זו לא אמת לגמרי!

ותורת אמת, אותה קבלו מאלוקי אמת, נותנת כח להתנהג בדרך האמת, ואז יהיה שלום של אמת, וחיים אמיתיים, ולא חיים של רמייה, שנדמה שאנו, חס ושלום, נחותים מעם אחר או שהיהדות, חס ושלום, צריכה להזדקק לדברים שאינם יהודיים, לענייני גויים - אדרבה, "והיו מלכים אומנייך ושרותיהם מיניקותייך" כאשר מתנהגים בדרך התורה והמצוה, כולל גם, שמתנה שהקב"ה נותן באופן נסי, ואומר דין בפירוש:

שדבר שקשור עם פיקוח נפש אזי אפילו במקרה של ספק וספק-ספיקא לחומרא - ועל-אחת-כמה-וכמה כשזה דבר ודאי, הופך הדבר להלכה פסוקה, שתורה היא בעלת-הבית על מציאות העולם - כפי שמובא בירושלמי על

הפסוק "לא-ל גומר עלי" - בכדי לשנות מציאות קיימת, על-אחת-כמה-וכמה בכדי לקיים את המציאות כפי שהיא בזמן הגלות, שאותם שטחים שכבר נמצאים ביד בני ישראל, ושם "יד ישראל תקיפה", משום שהולכים הם עם התוקף של היהדות ועם התוקף של התורה, ו"דבר אלקינו יקום לעד", "התורה ניתנה לעשות שלום בעולם" - ויפעלו זאת באופן של שלום.

אולם עבור כך נדרש, כאמור לעיל, שיהיה "גוי אחד בארץ" - על ידי אהבת ישראל, שמביאה לאחדות ישראל.

שזה קשור גם - וכאן המקום לעורר שוב - להתחברות עם כל היהודים - עם מאות אלפי יהודים בפועל, על ידי כך שלכל יהודי יש אות באחד מספרי התורה שבו יש למעלה משלוש מאות אלף אותיות, ששייכות ללמעלה משלוש מאות אלף יהודים, ואין חילוק בין ספר תורה זה לספר תורה שני, עד לספר תורה שכתב משה רבינו, שזה קיום המצוה של "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" - ללמדה, והוא מקיים את ה"ללמדה" - קביעות עיתים בתורה, בנוסף לשיעורים המפורסמים שבעל ההילולא קבע, בחומש, תהילים ותניא, הוא מוסיף, ומזמן לזמן "מעלין בקודש", מוסיף עוד ועוד, ופועל בכל הענינים מתוך שמחה אמיתית, ופועל בכל הענינים באופן שהוא "מחיה חיים" - הוא מחיה את היהודים שסביבו, שממנו יראו וכן יעשו בכל עניני היהדות, כמבואר בתורתנו תורת חיים ותורת אמת, תורה נצחית, ועל "דברים היוצאים מן הלב" אומרת התורה "נכנסים אל הלב" ופועלים פעולתם, בפרט שהם באים ביחד עם כך שהוא מראה דוגמא חיה, ופועל אותם בדרכי נועם ובדרכי שלום, ש"דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" - דרכי התורה, שבאמצעותן כובשים את העולם באופן של שלום אמיתי ושלום של קיימא.

ולכן, כפי שנהוג ביום ההילולא, תערך "מגבית" עבור "קרן תורה", וכל הרוצה יכול לכתוב את שמו בצירוף שם האם, בכדי להזכירו לאחר מכן על הציון של בעל ההילולא.

וקודם לזה, כנהוג ביום ההילולא - נערוך סיום על אחת מהמסכתות שבתורה שבעל פה, ש"ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא", קשורה היא עם תורה שבכתב, ו"תורת" - תורה שבכתב ותורה שבעל פה הן "תורה אחת", והסיום קשור עם שמחה בגמרה של תורה, כבסיום של ספר תורה, כאמור לעיל, ועל-דרך-זה גם "בגמרה של תורה" כאשר מסיימים מסכת, כפי שהגמרא אומרת וכפי שמובא בשולחן-ערוך, ו"מנהג ישראל תורה הוא" כפי

שנוהגים בכמה מקומות ובכמה מאורעות, כולל גם כמנהג בשנים האחרונות ביום ההילולא.

שהרי ישנן "ששים המה מלכות", וכפי שמפורש במדרש, שהן השישים מסכתות; מסכת הקשורה במיוחד עם יום ההילולא, ובפרט של תלמיד חכם ונשיא בישראל שנקרא "שבת", וענין ההילולא הוא - "ויכולו השמים והארץ", שהוא עומד בתכלית השלימות בשרשו ומקורו, כמבואר בארוכה בדרושי ל"ג בעומר בסידור, שהם דרושי האדמו"ר הזקן, כפי שיצאו לאור ונתבארו על ידי האדמו"ר האמצעי, ובכמה דרושים של הנשיאים ממלאי מקומו.

שתלמיד חכם בכלל "איברי שבת", על-אחת-כמה-וכמה ביום ההילולא שלו, שאז "ויכולו השמים" - כל עבודתו אשר עבד, כפי שהיא בשרשו ומקורו, נעשה "חסד הוי' מעולם ועד עולם" כל פרטי עבודתו יורדים - "פועל ישועות בקרב הארץ", כפי שהאדמו"ר הזקן כותב באגרת הקודש הידועה שלו בקשר עם הילולא והסתלקות ופטירה של צדיק, ולכן נעשה, על-כל-פנים בקיצור, סיום על מסכת שבת, ולכן נעשה, על-כל-פנים בקיצור, סיום על מסכת שבת, וכפי שנהוג לאחרונה - בהשוואת התוכן - כפי שהוא בתלמוד בבלי וכפי שהוא בתלמוד ירושלמי.

בכלל, כבר נעשו כמה פעמים סיומים על מסכת שבת, וחלק מהם כבר הודפסו או נמצאים ב"קופיר", אולם "אין בית המדרש בלא חידוש" - מן הסתם יתווסף ענין חדש בזה.

החילוק בסיום המסכת בין הבבלי לגבי הירושלמי, שישנו ענין שלם בבבלי שמובא בסיום המסכת, שאינו מובא בירושלמי.

סיום מסכת שבת הוא, שהיה מאורע, "מעשה רב" של תנאים, והמסכת מסיימת "מדבריהם למדנו", מהמאורע וכפי שהתנאים התנהגו לומדים את הדין, ש"פוקקין ומודדין וקושרין בשבת", שאף-על-פי שבשבת ישנן מלאכות אסורות, אולם כאשר ישנו חור שניתן לסותמו, שבלשון המשנה נקרא זה "פוקקין" - אזי אם מדובר רק בסתימה, ולא בבנייה - אזי "פוקקין...בשבת".

על-דרך-זה ב"קושרין" - אף-על-פי שקשר של קיימא אסור בשבת; אולם אם הוא קשר שאינו של קיימא - אזי "קושרין בשבת", ועל-דרך-זה "ומודדין" - אף-על-פי שבכלל, "עובדין דחול" אסור בשבת - "ומודדין...בשבת".

שזה כתוב במשנה, ולאחר מכן מובא בתלמוד בבלי - בגמרא שמבארת את המשנה "מעשה רב"; שהיה אמורא בשם עולא, שעולא היה מהאמוראים שגרו בארץ ישראל, ולאחר מכן הוא נהיה "ריש נחותא" מאלה שלאחר מכן "נחותא לבבל" - ירדו לחוץ לארץ, לבבל, מאלה שלאחר מכן "נחותא לבבל" - ירדו לחוץ לארץ, לבבל, והוא הזדמן לביתו של הריש גלותא של היהודים בבבל, והוא הזדמן לביתו של הריש גלותא של היהודים בבבל, ושם הוא ראה את רבה בר רב הונא, כיצד הוא יושב "באוונא" - באמבטיה, ומודד - הוא עורך מדידות - את האורך והרוחב או העומק של האמבטיה - של ה"אוונא".

אמר לו עולא, שהמדידה שמוותרת בשבת כפי שכתוב במשנה, אמר לו עולא, שהמדידה שמוותרת בשבת כפי שכתוב במשנה, מותרת רק כאשר היא לצורך מצוה, אולם שלא לצורך מצוה לא.

ענה לו רבה בר רב הונא, שאין הוא מודד כמלאכה, אלא "מתעסק בעלמא אנא", ומיד הראה לו עם ידיו באופן שזה היה נראה כמדידה, אולם זה לא היה ענין של מדידה, אלא רק "מתעסק בעלמא".

ובכך מסתיימת המסכת בתלמוד בבלי.

בתלמוד ירושלמי מסתיימת המסכת עם המשנה, ללא הביאור כפי שמובא בגמרא שמבארת את המשנה בתלמוד בבלי.

ואף-על-פי שישנו כלל בלימוד התורה ואף-על-פי שישנו כלל בלימוד התורה בכללי הש"ס, שיש להשתדל ולחפש ללמוד בדרך כזו שלא תהיה פלוגתא בין הבבלי לירושלמי, שלכאורה בענין זה יש להסביר שאף-על-פי שגמרא זו אינה מובאת בירושלמי, הרי ישנם כמה ענינים בבבלי שאינם מובאים בירושלמי, ובפרט דבר שאירע בגלות - בבבל - ייתכן בכלל שזה אירע לאחר חתימת התלמוד הירושלמי, שהיתה מאה שנה קודם חתימת התלמוד הבבלי, עם עוד כמה ביאורים, שאחד מהביאורים הוא, שמכיון שבירושלמי - לאחר זה היתה שקלא-וטריא בין האמוראים בתלמוד הבבלי, אזי כאשר ביארו זאת היה זה גם הביאור בירושלמי.

זה שלא העתיקו את זה בירושלמי עצמו - מכיון שלא היה הכרח, כאמור, מכיון שזה כבר הובא בבבלי וישנו הכלל לא להוסיף מחלוקת בין הבבלי לירושלמי, באם ניתן למצוא איזה הסבר בדבר, על-אחת-כמה-וכמה כאשר ההסבר פשוט לכאורה.

אולם בבבלי ישנם מספר דיוקים לא מובנים; ורק באם נלמד שהירושלמי אווחז בדעה אחרת מהתלמוד בבלי - נופלים הדיוקים שאינם מובנים בבבלי.

אחד מהענינים הוא:

במשנה כתובים סתם כל שלושת הדברים "פוקקין ומודדין וקושרין".

אולם לפי סיפור הגמרא בבבלי - יוצא, שב"מודדין" יש תנאי, שרק אם זה לשם מצוה.

בנוגע ל"פוקקין" הדין הוא, וכפי שתוספות מביא על כך קודם במסכת שבת - שהן לשם מצוה והן שלא לשם מצוה - מותר לפקוק, כפי שתוספות מפרש שם בפשטות, יוצא, שבמשנה מובאים שלושה דברים יחד, אולם הדין אינו שווה לכולם:

ב"פוקקין" הדין הוא - שמותר הן לשם מצוה והן שלא לשם מצוה, מה- שאין-כן ב"מודדין" הדין הוא - שמותר רק לשם מצוה.

ועל-דרך-זה בנוגע ל"קושרין", שאף-על-פי שהדין בפוסקים, ש"קושרין" מותר רק לשם מצוה - הפשטנים ומפרשי המשנה - הברטנורא ולפני זה רש"י - מפרשים - כפי שתוספות יום טוב מפרש את כוונתם - שמכיון ש"מצוה" הינה תנאי רק ב"מודדין", מה-שאיין-כן "קושרין" מותר אפילו שלא לשם מצוה.

דיוק נוסף שאינו מובן לפי פירוש הבבלי למסקנת הגמרא; קודם לכן, בנוגע למדידה, מביאה הגמרא על כך שתי דוגמאות "מודדין את המטלית ומודדין את המקוה".

ולכאורה לא מובן:

מדוע צריכים שתי דוגמאות, מספיק להביא דוגמא אחת!

בשלמא כשמספרים מעשה, אזי אין שאלה מדוע מביאים שתי דוגמאות - "כך הוה מעשה"; אולם בשעה שמביאים דין, וכפי שהרמב"ם אומר, שלשון המשנה היא "לשון קצרה" ויש בה ענינים רבים, יש להבין, לפי פירוש הבבלי ש"מודדין" הוא רק לשם מצוה, מדוע צריכים את שתי הדוגמאות; היה מספיק באם היה כתוב "מודדין מקוה", משום שאם היה כתוב "מטלית" היה יכול להתעורר ספק האם זה לשם מצוה או לא, לו היתה המשנה מדייקת ומביאה רק את הדוגמא של "מודדין את המקוה" - אזי זהו בוודאי ענין של מצוה.

משום שאם המשנה היתה מתכוונת גם שלא לשם מצוה - לא היתה המשנה מדייקת בהלכה לומר דוקא ענין של מקווה שהוא ענין של מצוה.

אולם באם נלמד שישנה גם דעה - שהיא דעת הירושלמי, ש"פוקקין ומודדין וקושרין" כולם מותרים באופן פשוט:

הן לשם מצוה והן שלא לשם מצוה.

שזה ביאור שפושט שאלה נוספת עליה נעמד התוספות יום-טוב, שהתוספות אומר ש"פוקקין" זה הן לשם מצוה והן שלא לשם מצוה, מה- שאין-כן ב"מודדין" לדעת הבבלי זהו רק לשם מצוה - מקשה הוא:

היתכן?!

ב"פוקקין" ישנו חשש שזה דומה לבנייה, ולפיכך סובר רבי אליעזר שאסור לפקוק, כבמשנה בשבת לפני זה, באותה מסכת כמה עמודים לפני זה; ובמידה בה יש רק חשש של "עובדין דחול" - מעמידים תנאי - דוקא כאשר זה לשם מצוה!

והוא מתרץ על כך - דעת התוספות, שמכיון ש"פוקקין" דומה לבנייה, זוהי גזירה חמורה - וה"לשם מצוה" אינו יכול להתירו; אולם מדידה שהיא רק "עובדין דחול", אזי מצוה יכולה לבטל את האיסור.

אולם פה לא מובן:

הרי "יש בכלל מאתיים מנה": מכיון ש"פוקקין" הוא ענין של בנייה - אין בו גם "עובדין דחול"?! זהו במכלל-שכן וקל-וחומר ענין של "עובדין דחול"!

אלא מאי? שיש בזה גם ענין שדומה לבנין. אולם זה בוודאי "עובדין דחול".

אזי בשעה שמדובר על "פוקקין", שאין את ענין הבנייה, לכן מותר לעשות זאת בשבת - אולם נשאר בזה הענין של "עובדין דחול", ו"עובדין דחול" - לפי מה שידועה דעת הבבלי ב"מודדין" - זהו דוקא כאשר זה נעשה לשם מצוה, וב"פוקקין" אומר התוספות שזה מותר הן לשם מצוה, והן שלא לשם מצוה, וכך נפסק בפוסקים.

וכל הקושיות מתורצות בבת אחת:

לדעת הירושלמי, כאמור, "פוקקין ומודדין וקושרין" כתובים ביחד, ללא חילוק, משום שבדיוק כמו שב"פוקקין" זה הן לשם מצוה והן שלא לשם מצוה

- כך הדין בקשירה וכך הדין במדידה, ולכן הירושלמי אינו מביא את המעשה שהיה עם עולא, בו הוא אומר שאסור דוקא כשזה לשם מדידה.

על-אחת-כמה-וכמה בנוגע לקשירה, שאפילו בבבלי רש"י וברטנורא לומדים, שזה מותר גם כשזה לא לשם מצוה.

על-פי-זה מתורץ מדוע המשנה מביאה שתי דוגמאות בנוגע למדידה, גם מטלית וגם מקווה:

באם המשנה היתה מביאה רק מקווה - היה ניתן לטעות שמדובר דוקא במדידת מקווה.

באם המשנה היתה מביאה רק מטלית - עדיין היה ניתן לטעות:

בדיוק כמו שאומרים בקשירה לדעת האוסרים, שזהו דוקא כאשר היא לשם מצוה, היה ניתן לחשוב שזו מטלית שצריך למדוד בנוגע לטהרת כוהנים, שאסור להם לגעת בה באם יש בה שיעור והיא מטלית טמאה.

אולם בשעה שהמשנה מביאה את שתי הדוגמאות מתעוררת שאלה מה מוסיפה הדוגמא הראשונה על השניה?

מוכרחים לומר, שממקווה יודעים ענין של מצוה; ובכדי לדעת שמטלית היא ענין של חול, שלא לשם מצוה - מוכרחים להביא ענין של מצוה בנפרד וענין של חול בנפרד.

ואזי גם מתורצים כל הדיוקים שישנם לפי דעת הבבלי, בתוספת כמה דיוקים.

שלכאורה יש בזה ענין הפכי, נגד הכלל הרגיל שדובר בנוגע לבבלי והירושלמי, והחילוק שביניהם, בירושלמי מתחשבים כיצד יהיה בעתיד, מה- שאין-כן בבבלי מתחשבים עם המצב בהווה, ואם המצב בהווה הוא ענין שמכביד - אזי לא מחוייבים בזה עבור תועלת שתבוא בעתיד - בזמן שלאחרי זה, כמדובר בארוכה וכפי שכבר הודפס - ואין כאן מקומו.

הענין של גזירת שבת הוא הרי ענין ש"מפני העתיד": מדוע ישנן גזירות?

הרי בענין מצד עצמו כפי שהוא כעת אין שום איסור, אולם ישנו חשש, שאם נתירו - אזי בשבת שלאחרי זה, או בשבתות שלאחרי זה, ילמד אדם מכך, שמכיון שזה מותר, אזי גם ענין אחר מותר.

וכאן רואים את ההיפך; לפי הבבלי זה צריך להיות דוקא לשם מצוה, ולפי הירושלמי מבטלים את הגזירה, מכיון שכעת - בשעת מעשה זהו ענין של היתר.

אולם כאן ישנו חילוק נוסף בין הבבלי והירושלמי:

ישנו חילוק בין בבל וארץ ישראל, כפי שהגמרא מביאה בכמה מקומות בבבלי, שכאשר הגיע לבבל "בקעה מצא וגדר בה גדר":

כאשר רב הגיע מארץ ישראל לבבל, "בקעה מצא", אזי "גדר בה גדר" - הוא גזר גזירות - בנוסף לענינים שאסורים על פי הדין גם לדעת הירושלמי.

ובפשטות, מדוע זה כך?

מכיון שארץ ישראל הרי "אורא דארץ ישראל טהור", וכמה מעלות נוספות שישנן בארץ הקודש, אזי שם פחות עלולים להיכשל אזי שם פחות עלולים להיכשל או לטעות וללמוד דבר באמצעות "מדמה מילתא למילתא", שמכיון שעשה מעשה אחד, יוכל הוא לעשות ענין חמור יותר - משום ש"אורא דארץ ישראל מחכים" ואורא דארץ ישראל טהור, מה-שאין-כן בבבל שהאור של חוץ לארץ טמא, ועל-דרך-זה "במחשכים הושיבני" מתייחס לבבל.

שלכן ישנן גזירות שנגזרו; והיכן נגזרו?

כפי שהגמרא בבבלי אומרת, שכאשר "בקעה מצא" - לכן "גדר בה גדר". אולם כאשר הוא היה בארץ ישראל הוא לא מצא "בקעה".

באם היתה שם "בקעה" - הוא היה צריך לגזור שם, או שאחר היה צריך לגזור; מתי הוא מצא את ה"בקעה", והיכן היתה ה"בקעה"?

- ב"בקעה" שבעולם, שהיתה בבבל. ולכן "גדר בה גדר".

על-דרך-זה כאן:

מכיון שבבבל "בקעה מצא" - מכיון שבבבל "בקעה מצא" - לכן נוספו שם גזירות, משום שעל-פי הירושלמי אפילו שלא במקום מצוה "פוקקין ומודדין וקושרין בשבת".

ויהי רצון, שבקרוב ממש, מכך שיהודי לומד ענין בתורה, שאז - כשהוא לומד את הענין - הוא תלמיד חכם, ותלמיד חכם "איקרי שבת", נזכה בקרוב לטעום ממאכלי השבת בעקבתא דמשיחא, שזהו זמן שקרוב לגאולה, "ליום

שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", ותיכף ומיד באופן של מוסיף מחול על הקודש, "נגאלין מיד" - בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ובאופן של "כל מלאכתך עשויה":

שהקב"ה כבר עשה את הכל בכדי להביא את הגאולה, והכוונה ב"כל מלאכתך" כפשוטה היא, שכל היהודים "כלו כל הקיצין":

נעשו כל הענינים שצריכים להיעשות בכדי לזכות לגאולה, ולזכות בה נשמות בגופים, עד ל"ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" בעיני בשר ובשעתא חדא וברגעא חדא.

ושבשעתא חדא וברגעא חדא יהיה סיום הגלות - ה"קץ שם לחושך", ותחל ה"אתחלתא דגאולה" ויחד עם זה, תבוא מיד הגאולה האמיתית והשלימה, גאולה בשלימותה, ושמחת עולם על ראשם.

מן הסתם יחלקו את הפתקים, וכאמור, כל אחד יתנדב - "נדיב לבו יביאנו תרומת ה'", וכל המרבה הרי זה משובח. וכל הרוצה, יכתוב את שמו ושם אמו.

ומתוך שמחה וטוב לבב נזכה לקיום היעוד "והריקותי לכם ברכה עד בלי די - עד שיבלו שפתותיכם מלומר די", עוד בימים האחרונים של הגלות, ונלך מתוך שמחה וטוב לבב לקבל פני משיח צדקנו, "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו".

לחיים.

ועד תלמידי התלמודים העולמי

770 איסטערן פארקוויי • ברוקלין נ.י.